

Češkoslovaška je pristala

Opolnoči so nemške čete vkorakale v prvi pas sudetskega ozemlja

Velike manifestacije v Londonu, Rimu in Parizu v prilog miru

Po sporazumu

Kakor je bilo pričakovati, se je sestanek štirih velesil v Monakovem končal s sporazumom in je tako odstranil nevarnost splošne evropske vojne, ki je že neposredno grozila. Kdo je dal pobudo za to konferenco, trenutno še ni čisto jasno. Angleži trdijo, da Chamberlain, nemški tisk pa piše, da je Hitler sam povabil velesile v Monakovo. Končno to niti ni važno. Kajti odločilno je, da se je sestanek izvršil in povsem jasno je, da so si ga vsi, ki so se ga udeležili, iskreno želeli.

Najprej Nemčija! Od ure do ure je namreč položaj v Nemčiji postajal takšen, da bi Hitler moral ali držati besedo, ki jo je dal na zborovanju v Sportni palači, da bo nemška armada vkorakala v sudetsko ozemlje, ako ga Čehi sami ne odstopijo, ali pa da te svoje besede ne bi držal. Če bi jo držal, bi Nemčija vendarle veljala kot napadalec na suvereno državo; označena bi bila kot tista, ki je sprožila in pričela vojno. In s tem dejstvom bi kot napadalec dal Hitler svojim nasprotnikom doma in v zunanjem svetu silno orožje v roke, oziroma bi si že v naprej nakopal proti sebi javno menenje vsega sveta. Če bi pa ne držal besede, bi pa veljalo, da se je zadnji hip le premislil ali ustrašil vseh težko predvidenih posledic — in to bi ga spet rušilo doma v očeh njegovih pristavev, češ: zaletel se je in segel predaleč. Pred to dvojno izbero je stal vse zadnje dni Hitler, od katerih je bila za njega ena težja kot druga. Zato verjamemo, da je predvsem on sam najbolj z veseljem pozdravil konferenco štirih, ki mu je vsaj na pol poti prišla naproti: v glavnem bo Nemčija le dobila, kar je zahtevala, čeprav ne toliko in po takšnem postopku, kakor je zahteval Hitler v Godesbergu. Obenem bo pa Hitler vseeno držal besedo, ki jo je dal, da bo namreč že 1. oktobra njegova vojska korakala na Češko. Tako so velesile zadostile Hitlerjevemu ponosu, in njega samega bodo slavili kot uvidevnega in miroljubnega državnika...

Najbolj uspešen dan pa je imel Mussolini! Najprej se mu je uresničila njegova že davna želja, da Italija v družbi z Nemčijo, Anglijo in Francijo odloča suvereno in izven okvira Zveze narodov o usodi Evrope. To se je zdaj zgodilo v Monakovem, ko je šlo za najbolj pereče vprašanje, katero je stanje v Evropi pritrlo že na ostrino bajoneta. In na to konferenco je bil Mussolini posebno slovesno povabljen. Po vestih italijanskega tiska je duce briljiral ne samo zaradi znanja jezikov, ko je lahko z vsakim navzočih državnikov govoril neposredno v njegovem lastnem jeziku, ampak ker je nastopal kot razsodnik v sporu, ki njega na videz naravnost niti ne zadeva. Za hip, in sicer za odločilen hip je prevzel vlogo, ki jo je sicer v tem sporu igrala Anglija. Kot oseben prijatelj Chamberlaina in Hitlerja je tudi brez dvoma igral odločilno vlogo, in mislimo, da italijanski tisk nič ne pretirava, če piše, da je sporazum takšen, kakršen je, predvsem Mussolinijevo delo. Pa še nekaj se je duceju posrečilo. Medtem ko je Hitler v svojem zadnjem govoru nekako pustil past zahteve Poljakov in Madžarov, hoteč tem bolj podčrtati nemške zahteve, je Mussolini imel v Italiji osem govorov, v katerih se je odločno zavzemal tudi za madžarski in poljski delež na češkoslovaškem teritoriju. In res: te zahteve so zdaj prišle tudi v monakovski protokol! Vsakdo jih bo izključno le Mussoliniju pripisoval, trajna hvalažnost Madžarov in Poljakov mu je zagotovljena!

Mnogo težjo vlogo kot Italija sta imela na monakovski konferenci Anglija in Francija. Chamberlainu je še vedno zvenel po ušesih silen aplavz angleškega parlamenta, ko mu je govoril o miru in o svojem iskrenem prizadevanju, da se mir ohrani. Da, Angleži si ne žele vojne! V očeh je morda imel še podobo ogromne ljudske množice, ki ga je pozdravljala pred parlamentom kot rešenika, ki bo deželi ohranil mir. S tem je vedel, kaj Anglija želi in pričakuje od njegove tretje poti v Nemčijo. Vedel je, da mora prinesiti domov mir, mir tudi za ceno težkih žrtev. Kot angleški politik je morda tudi razmišljal o tem, kaj vse se lahko zgodi, ako se v primeru vojne prične valiti sovjetske divizije proti Evropi. Misli je na zvitega Japonca in na Indijo, biser britanskega imperija. K tem pa je treba še prilepi že znano stališče Anglije glede evropskih problemov, v katere se ne želi preveč globoko aranzirati, ker misli, da ni vsak evropski problem takšen, da bi se tical tudi Velike Britanije in njenih koristi. Chamberlainu je torej bilo v Monakovem predvsem na tem ležeče, da prepreči vojno, zlasti novo svetovno vojno. Zato se je mogel zadovoljiti, kakor hitro je Hitler toliko popustil, da ne bi direktno napad Nemčije na Češkoslovaško moralno prisil že

Monakovo, 30. septembra. AA. (DNB.) Uspehi pogajanj med vodilnimi državniki Nemčije, Italije, Francije in Velike Britanije, ki so se začela v četrtek opoldne in so bila podpisana v petek ob pol eni zjutraj, so zapisani v sledečih listinah:

Sporazum o odstopu sudetskega ozemlja

Nemčija, Velika Britanija, Francija in Italija, upoštevajoč sporazum, ki je bil v načelu že sprejet glede odstopanja sudetsko-nemških pokrajin, so se sporazumele o sledečih pogojih in načinih odstopanja ter o ukrepih, ki jih je treba s tem v zvezi izdati. Te štiri sile izjavljajo, da je vsaka od njih odgovorna za korake, ki so potrebni za izpolnitev tega sporazuma.

1. Izpraznjenje se prične dne 1. oktobra. 2. Nemčija, Velika Britanija, Francija in Italija so se zedinile, da se mora izpraznitev izvesti do 10. oktobra, in sicer brez uničevanja kakršnihkoli obstoječih naprav, z dostavkom, da je češkoslovaška vlada odgovorna za izvedbo teh določb brez kakršnegakoli poškodovanja imenovanih naprav.

3. Način odstopanja in izpraznjenja bo v podrobnostih določil mednarodni odbor, v katerem bodo zastopniki Nemčije, Francije, Velike Britanije, Italije in Češkoslovaške. 1. oktobra bodo nemške čete postopno začele zasedati kraje, ki so v pretežni večini naseljeni z Nemci. Štirje pasovi ozemlja, ki so naznačeni na priloženih kartah, bodo prihajali v oblast nemške vojske po sledečem redu: I. pas 1. in 2. oktobra; II. pas 2. in 3. oktobra; III. pas 3., 4. in 5. oktobra; IV. pas 6. in 7. oktobra.

Imenovani mednarodni odbor bo moral takoj na mestu določiti še one kraje s pretežno nemškim značajem, ki jih zgoraj navedeni pasovi ne obsegajo, da bodo nemške čete potem tudi te kraje zasedle do 10. oktobra.

5. Mednarodni odbor, imenovan v točki 3., bo imel tudi nalogo določiti kraje, v katerih bo plebiscit. Te pokrajine in kraje bo vse do zaključka plebiscita zasedlo mednarodno vojaštvo. Imenovani odbor bo prav tako predpisal način glasovanja, in sicer bo uporabljal predpise, ki so veljali tudi za plebiscit v Posavju. Prav tako bo ta odbor določil dan, kdaj bo plebiscit. Tega dne pa odbor ne bo mogel določiti za kasneje kakor pa vsaj do konca novembra.

6. Mednarodni odbor bo tudi dokončno potegnil novo mejo. Ta odbor bo imel pravico priporočiti štirim velesilam: Nemčiji, Italiji, Franciji in Veliki Britaniji v nekaterih izjemnih primerih neznatne krajevne odstopke v tistih krajih, ki se morajo odstopiti brez plebiscita.

7. Predvideva se pravica optiranja za osebe, ki se žele preseliti v odstopljene pokrajine oziroma za osebe, ki se hočejo izseliti iz zasedenega ozemlja. To se pa mora izvesti v roku 6

mesecev od dneva, ko je bil ta sporazum sklenjen. Podrobnosti postopka pri tej točki pa bo določila mešana nemško-češkoslovaška komisija, ki bo obenem izdala tudi pravilnik, s katerim se bo olajšala izmenjava prebivalstva, ter bo preučevala vsa vprašanja, ki bi nastala pri teh izmenjavah prebivalstva.

8. Češkoslovaška vlada bo morala v roku 4 tednov, računajoč od dneva, ko je bil ta sporazum zaključen, odpustiti iz svoje vojske ali pa iz policijskih edinic, vse sudetske Nemce, ki bi hoteli biti iz teh edinic izpuščeni. V istem roku bo spustila češkoslovaška vlada na svobodo tudi vse politične kaznjence, ki so sudetski Nemci.

Sklenjeno v Monakovem 29. septembra 1938
Slede podpisov vseh štirih državnikov: Hitler, Chamberlain, Daladier, Mussolini.

Dopolnilna izjava o poljski in madžarski manjšini

Predsedniki vlad štirih velesil izjavljajo, da bo vprašanje poljske in madžarske manjšine postalo v primeru, da se zainteresirane države v roku treh mesecev same med seboj ne sporazumejo, predmet novega sestanka predsednikov vlad štirih velesil, ki so se udeležile pričujočega sestanka.

Sklenjeno v Monakovem 29. septembra 1938.
Hitler, Chamberlain, Daladier, Mussolini.

Dodatek o jamstvih za nove čsl. meje

Vlada Nj. Vel. Velike Britanije in vlada Francije so pristale na sporazum na podlagi tega, ker se drže ponudbe, ki jo vsebuje § 6 angleško-francoskega predloga z 19. septembra v zvezi mednarodnega jamstva za nove češkoslovaške meje proti neizvnanemu napadu. Kakor hitro bo pa urejeno vprašanje poljskih in madžarskih manjšin v CSR, bosta tudi Nemčija in Italija dali ista jamstva Češkoslovaški.

Sklenjeno v Monakovem 29. septembra 1938.
Hitler, Chamberlain, Daladier, Mussolini.

Dopolnilna izjava o mednarodnem odboru

Štirje prisotni predstavniki vlad so se zedinili za to, da bodo sestavljali odbor, kakor ga določa današnji sporazum, državni tajnik nemškega zunanjega ministrstva, poslaniki Anglije, Francije in Italije, ki so akreditirani v Berlinu, ter zastopnik, ki ga bo imenovala češkoslovaška vlada. Za vsa vprašanja, ki bi se rodila iz izročanja ozemlja, bo pristojen mednarodni odbor.

V Monakovem, 29. septembra 1938.
Hitler, Chamberlain, Daladier, Mussolini.

Češkoslovaška vlada je sporazum sprejela

Praga, 30. sept. TG. Češkoslovaška vlada, ki je zasedala vso noč in vse dopoldne, je proučevala podrobnosti sporazuma, ki je bil sklenjen v Monakovem. Na posvet so bile poklicane po svojih predsedstvih tudi politične stranke. Sklenili so, da monakovski sporazum sprejmejo, a da bodo poslali v svet protestno izjavo proti monakovskim odločitvam. Po seji vlade je ob 15.25 izšlo kratko uradno poročilo, ki pravi, da je češkoslovaška vlada proučila v vseh podrobnostih sklepe, ki so bili storjeni brez njenega sodelovanja in proti njeni volji, in da jih sprejme, ker pač nima nobene druge izbire, v svesti si svoje dolžnosti do svojega naroda.

General Sirovy čsl. narodu

Po seji vlade je stopil pred mikrofonski predstnik vlade general Sirovy in imel po radiu kratek nagovor, v katerem je dejal: »V tem za mene najhujšem trenutku mojega življenja je bila moja dolžnost, da vzamem vse okoliščine v vester pretes. Kot vojak sem se po temeljitnem preudarku odločil, da pojdem po poti miru. Češkoslovaški narod bo močnejši in notranje bolj složen. Izbrati smo morali. Izbrali smo med krvavo borbo, ki bi bila brez koristi, in žrtvami, ki naše narodne biti niso zadele. Sprejeli smo žrtve, ki so nezalislane in ki so

nam bile zaukazane. Izbrati smo morali. Izbrali smo med gotovo smrtjo češkoslovaškega naroda in odstopom nekaterih ozemelj. Odločili smo se za življenje naroda. Kajti poglavito je, da ostanemo pri življenju kot narod, močni, med seboj složni. V sedanjem strašnem trenutku prosim narod, naj ohrani zaupanje v svoje voditelje. V Evropi so se manjše države, kakor naša država po okrnitvah, ki so nam naložene. Sporazumno sožitje z našimi sosedi bo nam olajšalo delo pri obnovitvi naše zdaj popolnoma narodne države.

Proti begunci

V ostalem je češkoslovaška javnost monakovske sklepe sprejela z veliko postrastjo. Posebno na socialistične kroge je monakovski sporazum napravil globok vtis. Nemški socialdemokrati že beže iz sudetskih krajev. V teku današnjega dne jih je prišlo na češko ozemlje že okrog 50.000. Oblasti pričakujejo v teku noči in jutrišnjega dneva še večji naval begunccev. Voditelj socialistov Jaksch je izjavil Renterjevemu dopisniku, da se bo obrnil na angleško vlado, da naj zdaj, ko je pripomogla, da bodo sudetski kraji izročeni Nemčiji, pomaga tudi, da bodo socialistični begunci mogli na ozemlje britanskega imperija.

Praga, 30. septembra. TG. Danes so bile po praških ulicah velike demonstracije proti sporazumu štirih velesil. Oblasti so bile gospodar položaja in so demonstrante razgnale.

Nemške čete so vkorakale opolnoči

Berlin, 30. septembra. TG. Na uradnem mestu so dovolili objavo vesti, da bodo nemške čete nočjo opolnoči prekoračile češkoslovaško mejo in zasedle prvi pas, ki je bil določen v monakovskem sporazumu, da ga smejo zasedati.

Iz poučenih virov smo dobili tele informacije o sudetskih pokrajinah, ki jih navaja sporazum med štirimi velesilami in ki jih imajo v štirih etapah zasedati nemške čete od 1. do 7. oktobra.

Prvi odsek. Kraji, ki jih bodo Nemci zasedli 1 in 2. oktobra, leže na južnozahodni strani CSR v južnem delu Češkega lesa, ali na vzhodnonemški-sudetski meji, torej severno od Passaua.

Drugi odsek, ki se ima zasedati 2. in 3. oktobra, leži na severni meji CSR. V tem odseku so med drugimi kraji Bodenback (Podmokly), Friedland in Warnsdorf.

Tretji odsek, od 3. do 4. oktobra bodo Nemci zasedli češki kraj z znamenitim mestom Cheb, Karlovi vari, Jahinovo, Marijanske Lazni, Františkove Lazni itd.

Četrty odsek, ki ga bodo Nemci zasedli od 6. do 7. oktobra, leži na severovzhodni, šleski meji.

Berlin, 30. sept. TG. Vrhovni poveljnik nemške armade, ki je razporejena ob mejah Češkoslovaške, je izdal danes armadno povelje, v katerem naznanja, da bodo v to določene čete vkorakale v sudetsko ozemlje, kolikor ga imajo pravico zasedati. 1. oktobra rano zjutraj. Voditelji sudetskih Nemcev so poslali Hitlerju številne zahvale. Sudetski Nemci so že pričeli priključevati dneva, ko bodo nemške čete vkorakale v sudetsko področje. Nemškim četam bodo sudetski Nemci priredili izredno svečan sprejem, o čemur pričajo velike priprave za svečani, zgodovinski dogodek.

Priprave za plebiscit

London, 30. septembra. Angleška vlada je že sklenila prve odredbe, ki so potrebne, da se osnuje mednarodni policijski zbor, ki ima nalogo, da opravlja službo v onih sudetskih okrajih Češkoslovaške, kjer bo v smislu sporazuma v Monakovem plebiscit. Načelniki raznih ministrstev in drugih oblasti so že 29. t. m. dobili nalogo, da sestavijo liste uradnikov in moštva, ki bi bilo najbolj sposobno za to službo. Chamberlain želi, da bi v teh četah bili tudi Nizozemci in Švedci, ki jih smatra za posebno nepristranske.

Nadaljnja pogajanja med velesilami

Rim, 30. sept. TG. V uradnih krogih so mnenja, da se bodo pogajanja med 4 velesilami kmalu spet pričela. Na dnevnem redu nadaljnjih pogajanj je uveljavljanje angleško-italijanskega sporazuma ter dokončna rešitev vprašanja prostovoljcev v Spaniji.

Vljudno sporočamo, da so vsem izvozom današnje naklade »Slovenca« orložene položnice.

Uprava »Slovenca«

Zagrebska vremenska napoved: Deževno in oblačno s padcem temperature.

Pakt Anglija-Nemčija

Chamberlain in Hitler sta podpisala izjavo, da se Anglija in Nemčija ne bosta nikdar več vojskovali

Monakovo, 30. sept. AA. (DNB). Chamberlain je danes ob 11.30 obiskal Hitlerja na njegovem privatnem stanovanju. Hitler je poslal svojemu gostu avtomobil, ki ga je vozil Hitlerjev stalni šofer. V Chamberlainovem spremstvu sta bila njegov parlamentarni tajnik lord Douglas in poslaniki svetnik von Hallen. Med razgovorom med Hitlerjem in Chamberlainom je bil prisoten samo tolmač Schmidt.

Berlin, 30. sept. b. Danes sta predsednik britanske vlade sir Neville Chamberlain in voditelj rajha Hitler objavila skupno izjavo, kot sledi:

»Mi kancler rajha Adolf Hitler in predsednik britanske vlade Neville Chamberlain smo

imeli nadaljnji sestanek, na katerem smo ugotovili, da je današnji sporazum in britansko-nemško-pomorski sporazum prvovrstnega pomena za dobre odnose obeh prijateljskih držav in za ostale države v Evropi. Tukaj svečano izjavljamo, da oba naroda ne bosta nič več v vojni drug proti drugemu. Krepro smo sklenili, da bomo vse naše spore reševali mirno in na način, ki smo se ga zdaj poslužili. Obvezujemo se, da se bomo trudili, da odstranimo obstoječe težave na poti k dobremu sporazumu obeh narodov.

Gornjo izjavo sta lastnoročno podpisala angleški ministrski predsednik Chamberlain in nemški kancler Hitler.

Državniki se vračajo v zmagooslavju

Mussolini je prišel pozdravit italijanski kralj — Desettisoči brzojavov Chamberlainu — Nepopisne manifestacije na čast Daladieru

Mussolini

Monakovo, 30. septembra. AA. (DNB). Mussolini se je davi po 14 urnem bivanju v Monakovem odšel s svojim posebnim vlakom v Italijo. Hitler ga je spremljal do vlaka. Na vsej vožnji od fohrerjeve palače do postaje je velika množica pozdravljala fohrerja in duceja, ki sta se vozila v istem avtomobilu. Pred vrati salonskega vagona se je Hitler prirčno poslovil od Mussolinija in se z njim rokoval. Nato se je duce poslovil od Goringa in drugih nemških osebnosti, ki so ga spremljele, med njimi zlasti od fohrerjevega namestnika Hessa in von Ribbentropa. Mussolinija spremlja po Hitlerjevemu nalogu šef protokola zunanjega ministrstva von Dernberg.

Firenca, 30. sept. b. Pred prihodom posebnega vlaka, s katerim se je vrnil Mussolini v Italijo iz Monakovega, kjer je dosegel ogromen uspeh, je prisel na postajo San Rossore iz svoje letne rezidence italijanski kralj, ki so ga množice burno pozdravile. Njegov prihod je povzročil v vsej Italiji veliko senzacijo, zlasti ker je prišel na postajo nekaj minut pred prihodom vlaka, s katerim se je vozil italijanski ministrski predsednik Benito Mussolini. Kralj je pričakoval Mussolinija na peronu, kjer je prišlo do izredno pristranskega sprejema in sestanka s kraljem. Italijanski kralj je šefu vlade Mussoliniju iskreno čestital k doseženemu uspehu in mu parkrat kreprok stisnil roko. Kralj se je nato nekaj časa razgovarjal s predsednikom vlade, nakar sta se poslovila. Mussolini se je odpravil naprej v Rim, italijanski kralj pa se je zadovoljen odpravil z avtomobilom v svojo letno rezidenco.

Pred beneško palačo, kamor je Mussolini med nepopisnimi prizori navdušenja odšel s kolodvora, se je zbralo vsaj 150.000 ljudi, ki so mu vzklíkali in zahtevali od njega, naj jih nagovori. Mussolini se je prikazal na balkonu in imel na množice krajši nagovor, v katerem je dejal, da preživljamo zdaj nepozabne ure. V Monakovem smo dokončali delo, ki je v polnem soglasju s pravičnostjo. Sestajskrat se je moral Mussolini pokazati na balkonu in se se ljudstvo ni hotelo raziti.

Daladier

Monakovo, 30. septembra. TG. Ko je odhajal iz Monakovega, je francoski ministrski predsednik Daladier izjavil dopisniku nemške uradne časopisne agencije: »Po mojem mnenju je sestanek 4 ministrskih predsednikov evropskih velesil v Monakovem zgodovinskega pomena. Zahvaliti se moramo zastopnikom 4 evropskih sil, da so znale preprečiti vojno, da so omogočile tudi časten mir med narodi. Prav vesel sem, da sem se mogel v Nemčiji prepričati, da tukaj res ni nobenega sovraštva do Francije in da obstoji želja po iskrenem sodelovanju, kakor tudi v Franciji ni nobenega sovraštva do Nemčije in želijo vsi Francozi mirnega sodelovanja z Nemčijo. Naša dva naroda naj bi mirno in prijateljsko živela drug ob drugem.« Daladier se pri odhodu pozdravljale in mu burno vzklíkale velike množice Nemcev prav da letališča. Po ulicah so mu glasno vzklíkali. Tudi vzkliki: Živela Francija so bili slišati.

Večtisočglava množica je pričakovala ministrskega predsednika Daladierja na letališču v Bougetu. Ko se je prikazalo letalo, se je dvignil vihar vzklík navdušenja, ki se ni hotelo pofčiti ves čas, dokler Daladier ni zapustil letališča. V Parizu samem so stale ob cesti, koder je vozil avtomobil zopet desettisočere množice, ki so ministrskega predsednika pozdravljale vse do vojnega ministrstva, kjer je izstopil. Otroci so ga obsipali s cvetjem. Večkrat se je moral prikazati na balkonu in se zahvaliti za navdušenje, ki ga je zopet spremljalo do Elizejske palače, kamor se je odpravil.

lain odzdravljaj množici. Ko se je prikazal na balkonu, je nastala med ljudstvom prava eksplozija vzklíkaj, ploskanja in mahanja z rokami. Chamberlaina so pospremili tisoč in tisoč do letališča. Angleški državnik je bil ves ginjen nad takim slovesom.

Toda še večji in še lepši sprejem mu je priredil London. Londonski župan je dal mesto okrasiti. Več tisoč ljudi je pričakovalo Chamberlaina. Gnetli so se od letališča do Londona, kjer je bila po Whitehallu in okrog Westminstera natrpana nepregledna množica. Žvonovi v westminstrski opatiji so zvonili, ko se je pripeljal v Whitehall, množica pa je kakor pobesnela vpila in se mu zahvaljevala za mirovno delo, ki ga je tako srečno dokončal. Posebno matere so se drenalje okrog njega in mu vpile svojo zahvalo. Na desettisoče brzojavnih zahval ga je čakalo v Downing Streetu z vseh krajev sveta. Chamberlain se je takoj peljal v Buckingamsko palačo, pred katero se je gotovo zbralo kakih 100.000 ljudi, ki so sivlasega državnika, ki je prav za prav rešil mir, pozdravljale. Še nikdar angleški državnik ni bil deležen takšnega sprejema kot Chamberlain, ki so se mu svetile solze v očeh, ko se je zahvaljeval za pozdrave in se prerival skozi množice do palače, da poroča kralju o uspehih konference. Angleški kralj bo odlikoval ministrskega predsednika Chamberlaina za zasluge, ki jih ima za mir v svetu, z najvišjim angleškim redom povelje. Poleg tega bo Chamberlain dobil tudi plemstvo.

Na balkonu kraljevske palače se je prikazal kralj, ob njem pa Chamberlain. Iz množice se je dvignilo več minut trajajoče vzklíkaj. Kralj je potisnil Chamberlaina v ospredje, sam pa se je nevidno umaknil v ozadje. Nepozaben je prizor, ko je Chamberlain sam stal na balkonu kraljevske palače, pod njim pa morje ljudstva, ki je vzklíkalo in vihtelo proti njemu roke.

Göring izjavlja

Monakovo, 30. sept. AA. (Havas) Danes dopoldne je Goring sprejel poročevalca Havasa in mu sporočil svoje veselje, da so se uredila vprašanja, ki so tako dolgo kakor mra tlačila Evropo. Državniki, ki so se sestali v Monakovem, so izvajali veliko zmago, in ta zmaga se imenuje mir. Kot časnikar, živče v Berlinu, ste mogli zadnje tedne ugotoviti, kako je rasla ta napetost, toda obenem ste tudi videli, da ni

Kako so podpisovali

Monakovo, 30. sept. AA. (DNB). Po več kakor 8 ur trajajočih pogajanjih, je davi Hitler ob 0.28 kot prvi podpisal sporazum štirih velesil, sestavljen v dveh izvodih, in narodopisni zemljevid CSR, priložen sporazumu in ki tvori sestavni del protokola, kjer so orisane sudetske pokrajine, ki jih je treba odstopiti. Nato so podpisali predsednik britanske vlade Chamberlain, šef italijanske vlade Mussolini in predsednik francoske vlade Daladier. V tem trenutku so zagorele magnezijske svetilke fotoreporterjev, ki so fotografirali državnike v tem zgodovinskem trenutku, ko so prvi državniki štirih največjih evropskih držav napravili sklepno črto pod čel krizo. Da prisostvujejo temu slavnostnemu dejanju, so še pred poslednjim čitanjem sporazuma in dodatkov protokola prišli v fohrerjev kabinet vsi tisti, ki so sodelovali pri teh razgovorih. V velikih udobnih naslonjajih so za okroglo mizo v polkrogu pred velikim kaminom, nad katerim visi slika prvega nemškega kanclerja Bismarcka, sedeli štirje ministrski predsedniki s svojimi sodelavci. Med njimi so bili italijanski zunanji minister Ciano, minister Neurath, zunanji minister Ribbentrop, generalni tajnik francoskega zunanjega ministrstva Leger in sir Horace Wilson. V imenu Nemčije so slavnostnemu sklepnemu dejanju prisostvovali general Goring, fohrerjev namestnik Rudolf Hess, državni tajnik Weisszäcker in druge visoke osebnosti nemškega zunanjega ministrstva in Hitlerjeve okolice. Pred podpisom so še poslednji prečitali vse dokumente. Postaniški svetnik Schmidt jih je prebral v nemščini in angleščini, francoski poslanik Poncet pa v francoščini.

Gospodje so se še nekaj časa pogovarjali o vsebini dodatkov protokola, nato se je pa začelo podpisovanje. Ko so uredili še vsa ostala veseča vprašanja, so podpisali tudi dodatke protokola o ureditvi poljskih in madžarskih manjšin v CSR, o poročstvu za novo čsl. državo in o sestavi mednarodne komisije. Tudi te dokumente so podpisali v istem redu, kakor glavni protokol. Prisotni tuji gostje so se nato na Hitlerjevo prošnjo vpisali v knjigo fohrerjeve palače. Ko so bile ob pol 2 urejene vse formalnosti, se je fohrer s prisrčnimi besedami zahvalil in z zahvalo poslovil od tujih vladnih šefov. Obenem jim je tudi v imenu nemškega naroda izrekel zahvalo za njihov trud in dodal, da bodo nedvomno tudi njihovi narodi prav tako srečni, kakor nemški narod, da se je ta kriza srečno končala. Hitler je nato iskreno stisnil roko Mussoliniju, Chamberlainu in Dal-

dieru. Predsednik vlade Chamberlain je v imenu Daladiera in Mussolinija izjavil, da je bilo zanj osebno veliko veselje, da je mogel priti v Monakovo. Hitler se je nato ponovno kar najpristrčneje poslovil od vseh treh ministrskih predsednikov in od njihovega spremstva. Nato so predsedniki vlad tople segli drug drugemu v roko. Po končani konferenci se je Daladier dolgo razgovarjal s Chamberlainom. Razgovor je trajal skoraj celo uro. Mislilo, da sta ministra skupaj sestavila sporočilo, ki ga pošljejo Pragi z doseženim sporazumom.

Preden so v Prago poslali uradno sporočilo, ki čsl. vlado obvešča o rezultatih monakovske konference, sta Daladier in Chamberlain sprejela čsl. berlinskega poslanika Mastnega, da mu orišeta okoliščine, v katerih so sporazum dosegli.

Konferenca predstavnikov štirih evropskih velesil je potekala na zunanjo zelo enostavno. Konferenca je bila v veliki dvorani, okrašeni z gobelini. Štirje državniki so sedeli ob okrogli mizi. Nobeden od njih ni imel predsedniške oblasti. Chamberlain je govoril angleško, Daladier francosko, Hitler nemško, edino Mussolini je izmenoma govoril italijansko, nemško, francosko in angleško ter z lahkoto prehal iz enega jezika v drugega ter s tem olajševal delo tolmaču dr. Schmidt, ki se je zelo trudil, da bi čimprej prevedel besede državnikov na druga dva jezika. Vsi udeleženci zagotavljajo, da je bil njihov sestanek zelo pristrčen.

Mednarodni odbor že na delu

Monakovo, 30. septembra. AA. (DNB) Člani mednarodnega odbora, ustanovljenega na podlagi včerajšnjega monakovskega sporazuma, so se ob 10.30 dopoldne odpravili iz Monakovega v Berlin. V komisiji so berlinski poslaniki Velike Britanije, Francije in Italije, državni tajnik nemškega zunanjega ministrstva von Weisszäcker in neki čsl. vlad-

Seja Narodne banke

NB skrbi za likvidnost naših denarnih zavodov

Belgrad, 30. sept. m. V prostorih Narodne banke je bila danes seja upravnega odbora Narodne banke, na kateri se je v podrobnostih razpravljalo o vseh pojavih, ki jih je povzročila sedanja politična kriza na naš kreditni sistem. Ugotovljeno je bilo, da je Narodna banka točno izpolnjevala vse obveznosti in obljube, ki jih je zadnji dve leti dala glede likviditeta vprašanja, tako da so mogli vsi zavodi po potrebi v polni meri izkoristiti bodisi že dovoljene, pa dosedaj še neizkoriščene kredite v lombardu ali eskontu. Vse prošnje so se reševale po skrajšanem postopku, posebno prošnje za lombardne kredite. Z ozirom na dejstvo, da se je Narodna banka točno držala svojega načrta v vprašanju likvidnosti, ni potreben prav noben strah za tiste zavode, ki so prilagodili svoje poslovanje temu načrtu.

bilo nobenega znamenja sovraštva ne šovinizma na račun Francije. Nobena reč ne sme več priti med naša dva velika naroda, ki drug drugega spoštujeta in želita živeti v medsebojnem miru. Izredno srečen sem, ker sem izvedel, da bodo bivši francoski bojovniki sodelovali pri nadzorstvu nad mednarodnimi operacijami v CSR. Povsod, kjer bodo stari vojaki, bosta vladala mir in pravica. Prepričan sem, da bodo štiri države, ki so se udeležile monakovskega sestanka, enako zadovoljne z doseženimi rezultati.

Med razgovorom je Goring posebno poudaril spoštovanje, ki ga čuti do Daladiera, zlasti glede njegovega zadržanja pri monakovskih razgovorih.

Roosevelt zadovoljen

Washington, 30. septembra. AA. (Stefani). Roosevelt je sprejel vest o uspehu monakovske konference z globokim zadovoljstvom. Izdal je apel na Američane, da prihodnjo nedeljo skupaj s svojimi družinami posvetijo svoje molitve ohranitvi miru v bodočnosti. Zunanji minister Hull je izjavil, da upa, da bo monakovska konferenca izhodišče novih še obširnejših sporazumov.

ni svetnik. Komisija se bo konstituirala še danes popoldne v Berlinu.

V odboru bosta zastopala in branila Češko-slovaško čsl. poslanik v Berlinu Mastny in general Husarek, šef čsl. vojaškega zrakoplovstva. Oba zastopnika čsl. vlade v mednarodnem odboru sta že odpotovala v Berlin.

Odstop šefa madžarskega generalnega štaba

Budimpešta, 30. septembra. TG. Poveljnik generalnega štaba general Keresztes-Fischer je danes odstopil. Njegov naslednik je general Werth, dosedaj poveljnik vojaške akademije. Odstopivši poveljnik generalnega štaba je znan kot prijatelj regenta Horthyja.

Pretep z orožniki

Belgrad, 30. sept. AA. Dne 29. t. m. okoli 22. ure je skupina 20 mladeničev napadla v Bribir selu orožniško patruljo, ki je hotela prijeti nekega mladeniča zaradi tega, ker je raznašal neresnične in alarmantne vesti. Napadalec so poskušali razorožiti orožnike, zaradi česar so ti po predpisanih opominih uporabili orožje ter šestkrat ustrelili iz samokresov. Od napadalec so trije lažje ranjeni, ranjen pa je tudi en orožnik. Napadalec so se za tem razbežali. Na kraj napada je bil poslan banski inspektor, da ugotovi stvarno stanje.

Belgrajske vesti

Belgrad, 30. septembra. AA. S kralj. ukazom sta premeščena: Za davčnega inspektorja v Višnjo goro Josip Trtnik, doslej v Kamniku; za davčnega inspektorja v Kamnik Rudolf Kump, doslej v Višnji gori.

Belgrad, 30. sept. m. V prostorih mladinske organizacije JRJ je bila popoldne seja glavnega odbora. Prisostvoval ji je tudi zastopnik glavnega odbora stranke minister dr. Krek.

Vdani v božje voljo naznanjamo, da nam je danes ob 7 zvečer, okrepcan s svetimi zakramenti za umirajoče, umrl naš ljubljani mož, oče, brat, stric in svak, gospod

Franc Dolinar

pekovski mojster in posestnik

Na zadnji poti ga bomo spremili v nedeljo, dne 2. oktobra 1938, ob 5 pop. iz hiše žalosti Pred škofijo 11, na pokopališče k Sv. Križu.

Sveta maša zadušnica bo darovana v torek, dne 4. oktobra 1938, ob 7 zjutraj v stolni cerkvi sv. Nikolaja v Ljubljani.

Ljubljana, dne 30. septembra 1938

Ivana, žena — France, Ivica, Mimica, Lojze, Zinka, otroci Janez, Anton, Andrej, bratje
Franciška Mekinda, Franciška Dolinar, Marijana Dolinar, Marija Dolinar, svakinje — in ostalo sorodstvo

Razgovor ob angleškem kaminu

»News Chronicle«, dnevnik, ki je v atri opoziciji proti vladi in proti njeni zunanji politiki, je dne 29. oktobra 1937 izpod peresa Petera Renella Roda prinesel članek, ki futuristično podaja potek razgovora bivšega angleškega zunanjega ministra Anthony Edena z nekim njegovim prijateljem v l. 1941. Pa domnevah tega lista se bosta 1941. Anthony Eden in njegov prijatelj takole pogovarjala: (Godi se l. 1941. v obednici v hiši mr. Anthony Edena. Dame so zapustile sobo, mr. Eden sedi sam s svojim starim prijateljem, ki se je po dolgem času vrnil iz inozemstva. Ta Edenov so-govornik je označen z A. F.):

A. F.: Torej Anthony, zelo sem vesel, da te po tolikih letih spet vidim. Rad bi videl, da bi se bolje počutil. Zdi se mi, da tvoji posli zahtevajo peklenskih naporov.

Eden: Tako je in večkrat si želim, da bi se tega rešil.

A. F.: No, sicer pa za tvoj trud gotovo dobiš tudi odškodnino. Tisk, ali vsaj večji del tiska, je v tvojih rokah. Kakor vidim, te imenujejo človeka, ki nas je obvaroval vojne.

Eden: Hm... Zdi se mi, da me ne boš več mogel dolgo tako imenovati, kaj?

A. F.: Že, sicer smo pa mi sedaj na to tudi že pripravljeni. Ko sem te zadnjikrat, l. 1936. videl, si mi dejal, da bomo 1941. pripravljeni.

Eden: Da, seveda, v nekem smislu tudi smo pripravljeni. Toda takrat nismo mogli slutiti, da se bodo razmere toliko izpremenile. Japonci takrat še niso zavzeli Honkonga, Italijani še niso zasedli Tunisa in Balearov in Nemci še niso imeli svoje pomorske baze v Dar-Es-Salamu.

A. F.: Seveda ne. Dolgo sem bil v inozemstvu in sem bral samo krajevne časopise. Vedno pa se vprašujem, zakaj smo mi vse to dovolili. Na primer, spominjam se, da so Američani, ko je nastal prvi majhen konflikt z Japonci zaradi Mandžukua, predlagali neke vrste skupno demarš. Kaj pa je bilo s tem?

Eden: Takrat res še nismo bili pripravljeni za vojno, moglo bi pa priti do vojne, če bi se mi odločili za kršnokoli intervencijo. Zato je Simon odločil, da se nič ne tvega.

A. F.: Skoda. Če bi se takrat pokazali močne, bi težko Japonci l. 1938. prišli do tega, da zahtevajo odcepitve Honkonga. Zdi se mi pa, da sta v resnici zasedba pristanišč po Japoncih in polom naše trgovine s Kitajsko kriva današnje stiske.

Eden: Gotovo je bilo to važno, toda mi si nismo mogli pomagati, kakor tudi Francozi ne v Indokini. Njihov položaj je postal brezupen s tištim dnem, ko so Japonci utrdili otok Hajnan.

A. F.: Povej mi, ali niso Italijani izvedli svoj udar na Tunis takrat ob krizi v Indokini. Vedno sem bil mnenja, da se nismo lepa obnašali, ker Francozom takrat nismo v tej stvari pomagali.

Eden: Morda imaš prav, toda vojna je rekla, da se ne moremo boriti. Kabinet je zaradi tega sklenil, da je najbolje, če se intervenciji v zadevi, ki jo najraje ima za nakratno vprašanje, odpovemo.

A. F.: Kmalu za tem pa so Nemci in Italijani podpisali obrambno in zavezniško pogodbo. Če se prav spominjam, so Rim-Berlin in delovala ravno najbolje.

Eden: Da, mislim, da se more trditi, da je epizoda v Tunisu Mussolinijev položaj v Berlinu zelo okrepila.

A. F.: Po vsem tem pa popolnoma razumem, da smo komaj mogli preprečiti povratek Tanganike k Nemcem.

Eden: Seveda ne, zlasti zaradi tega ne, ker so se Italijani zaradi incidenta na libijski meji silno razburili.

A. F.: Potem pa smo jih pomirili s tem, da smo pristali na paritetu vojaških garnizionov v območju Sueskega prekopa in da smo izpraznili Malto, ali ne?

Eden: Da, toda zapustitve Malte nismo vzeli preveč tragično. Ob začetku abesinske krize smo že bili informirani, da se Malta ne more več držati.

A. F.: Če že omenjaš abesinsko krizo: bil je čas, ko smo mogli kaj narediti. Večina ljudstva je bila na naši strani in Mussolini je bil s 50% svoje vojske izven domovine v zelo kočljivem položaju. Poleg tega pa takrat še ni bilo osi Rim-Berlin.

Eden: Moram ti priznati, da sem jaz prav tako mislil, toda Samuel Hoare ni bil zadovoljen s stanjem naše obrambe za primer spopada — in do spopada bi bilo verjetno prišlo.

A. F.: Torej takrat ste odkrili, da se Malta ne more več držati?

Eden: Da. Zato izpraznitve Malte nismo čutili kot kak težek udarec.

A. F.: Toda z Gibraltarjem je bilo pa huje, kajne?

Eden: V nekem pomenu že. Toda odkar je Franco v Ceuti in Algecirasu postavil tiste nemške topove, se tam nismo več dobro počutili in priznati je treba, da je bila naša prisotnost kot stalno izživanje za špansko narodno zavest.

A. F.: Toda videti je, da opustitev Gibraltarja ni izboljšala naših odnosov s Francijo, kajne?

Eden: Žal, ne.

Zrna z domačega sveta

Beseda vlagateljem v denarne zavode

Zaradi nemirnega orračja v mednarodnem svetu se je ljudi polastila neka nalezljiva zbežnost, da je vsak hotel dvigniti svoje prihranke, ki jih je na obrestovanje vložil v denarne zavode, pa jih je sedaj hotel imeti pri sebi doma, češ da bodo tu bolj varni. Z ozirom na ta pojav je belgijska »Samouprava« priobčila uvodnik, v katerem pravi:

»Zadnje dni so naši denarni zavodi, zasebni in državni, bolj kakor navadno izplačevali svoje vloge. Prišlo je to na zahtevo vlagateljev. Naval vlagateljev je ob resnih političnih in gospodarskih težavah zelo pogost pojav. — Današnja politična napetost zaradi nemško-českega spora je zelo resna. Vsi odgovorni činitelji, zlasti pa predsednik angleške vlade Chamberlain, so ukrenili vse, da bi se našel način za mirno rešitev tega spora. In res je še vedno dosti upanja, da se bo to vprašanje mirno rešilo.

Z ozirom na izredno ugodno in zdravo stanje naših javnih financ in denarnih zavodov pa tudi sedanja politična napetost izven naših meja ne opravičuje njeveze in bojnosti naših vlagateljev za njihove vloge. V dokaz temu naj bi hitro in svobodno izplačilo vseh vlog, za katere se je to zahtevalo. Po veliki gospodarski in finančni depresiji od 1929—1934 so naši denarni zavodi toliko napredovali, da morejo takoj in brez oklevanja zadostiti svojim obveznostim.

Vlagatelji, ki so dvignili svoje vloge, morejo imeti od tega svojega prenenjenega koraka samo škodo. Ne samo, da izgube na obrestih, ampak se izpostavljajo tudi raznim drugim nevarnostim, tatvinam, vlomom, itd.

Delavstvo in komunisti

»Delavska politika« piše: »Slovenec« vali krivdo vojne hujskaštva na delavstvo. V ponedeljek je ponatisnil tako modrost iz beogradske »Samouprave«. Tam pravi, da »ekstremni socialisti (komunisti) morajo biti tudi zvrstni, če ne premalo zaleže« hujskajo na vojno in spletakarji, da bi se razvnele vojne strasti. Ves svet pa ve, da je prav delavstvo najbolj proti vojni, da nima od nje pričakovati nič dobrega in da se vzdržema bori za ohranitev mira. »Slovenec« naj kaj pove, kdo hujska in kdo hujskače podpira? Kdo povzroča tekmo v oboroževanju? Kdo ima odločevanje v mednarodni politiki? Ali ni ravno mednarodno delavstvo vedno zahtevalo mirovno, razorožitveno in konferenco za svetovno mednarodno sodelovanje?

K tej modrosti »Delavske politike« pa že moramo pripomniti, da je po skrupulni logiki za mešala pojma komunizem in delavstvo, da bi nam mogla podtakniti, da smo mi očitni delavstvu, kar smo v resnici očitni komunizmu. Da pa ta pojma še daleč nista istovetna, se more »Delavska politika« prepričati že iz tega, da ima delavstvo tudi v sovjetski Rusiji v vprašanih oborožitveno veliko manjšo besedo kot pa komunizem. Ako bi bil komunizem tako miroljuben, kakor je delavstvo, bi bilo marsikaj drugače — v Španiji, v Mehiki in tudi v sovjetski Rusiji.

Nj. Vel. kraljica v Belgradu

Belgrad, 30. sept. AA. Danes ob 9 se je pripeljala v Belgrad Nj. Vel. kraljica. Na topičerski postaji jo je sprejel in pozdravil Nj. kr. Vis. knez-naměstnik Pavle. Na postaji so bile prisotne dvorne dame in civilni in vojaški dom Nj. Vel. kralja.

Ruždi Aras pri dr. Stojadinoviču

Belgrad, 30. sept. Davi ob 9.10 se je pripeljal v Belgrad turški zunanji minister Ruždi Aras. Na postaji ga je sprejel pomočnik zunanjega ministrstva.

Predsednik vlade Stojadinovič in njegova soproga sta danes popoldne priredila kosilo na čast turskemu zunanjemu ministru Ruždi Arasu. Na kosilu so bili prometni minister Spaho, vojni minister general Nedž z gospo, turški poslanik Haidar Aktal, pomočnik zunanjega ministra Ivo Andrić in mnogo drugih turških in jugoslovanskih odličnikov.

Predsednik Medparlamentarne zveze v Belgradu

Belgrad, 30. sept. Davi ob 9.10 se je s sara-jevskim brzim vlakom pripeljal v Belgrad grof Carton de Wiard, predsednik Medparlamentarne zveze. Na postaji je njega in njegovo spremstvo

A. F.: Sedaj pa berem v jutranjih časopisih, da so Japonci ratificirali svoj pristop k italijan-eko-nemški zvezi. To mi smrdi po vojni.

Eden: Žal mi je, da moram tudi jaz reči tako, toda sem s teboj istega mnenja.

A. F.: Toda kaj zato, sedaj smo vendar pripravljeni!

Eden: Hm... Ali ne bi šla raje k damam?

Spomenik kralju Petru I. v Zagrebu

V Zagrebu postavljajo na trgu Kralja Petra spomenik kralju Petru I. v obliki velikega reprezentativnega umetniškega paviljona, za katerega je načrte napravil kipar g. Meštrovič. Spomenik je že docela gotov in bi po prvotnih napovedih imel biti odkrit in izročen svojemu namenu danes 1. oktobra, ob tej priliki bi se odprla razstava »Pol stoletja hrvatske umetnosti«. Zaradi nekih teh-ničnih del v notranjosti paviljona, ki niso mogla biti pravočasno dovršena, pa je »Hrvatsko društvo umetnosti«, ki prireja to razstavo, sklenilo, da bo spomenik blagoslovljen in odkrit 8. decembra in je tudi razstava preložena na ta dan. — Ni nam znano, ali je bilo tudi v Zagrebu kaj spora, če naj bo ta spomenik likovni ali arhitektonski. Dejstvo je, da bo Zagreb imel spomenik kralja Petra I. v obliki lepega umetniškega paviljona.

O hrvaškem saboru

Nedavno je na nekem shodu bivše HSS podpredsednik te skupine inž. Avgust Košutić shod zaključil z vzklikom: »Živijo hrvatski sabor v Zagrebu!« — Ob tem dogodku piše belgijska »Samouprava«:

»Ko je dr. Živko Petričić dne 14. marca 1919 kot minister odstopil, ker v prestolnici besedi niso bile dovolj poudarjene ustavne svobode in zahteve Hrvatov iz Narodnega kluba po avtonomiji in saporih, je prišlo do hudega spopada med rajnikom Stojanom Protićem in Svetozarjem Pribičevićem. Protić je zahteval neko kompromisno rešitev, da se ustrezne zahtevam Narodnega kluba, to tembolj, ker so tudi že Radičevići bili v opoziciji.

O tem je pokojni dr. Ante Pavelić v svojih spominih zapisal tole: »Nato se je Svetozar Pribičević razburil, planil k Protiću mizi in tolkel z roko po mizi in dejal te besede: Dokler sem jaz živ, ne bo nikdar prišlo do hrvatskega sabora.

In danes? Prvi podpredsednik Matkove stranke in SD koalicije, na katero so se obseli ostanki bivše Pribičevićeve stranke, javno zahteva ne samo hrvatski sabor v Zagrebu s popolno zakonodajno oblastjo, ampak celo tudi hrvatsko vladu...«

Boj proti nepismenosti v novi zimi

Pretekli tork je imel izvršilni odbor za pobijanje nepismenosti v sarajevskem okraju svojo sejo, na kateri je pregledal delo preteklega leta in napravil načrte za novo zimo. Odbor je bil ustanovljen lansko leto kot podružnica »Napredka« v Sarajevu. Profesor Ante Martinović je poročal o lanskem delu za pobijanje nepismenosti po Bosni in Hercegovini in je dejal, da je potreba še vedno zelo velika, ker je samo v Bosni še 370.000 nepismenih katoličanov. Poudaril pa je tudi, da bi povečana pismenost imela močne posledice tudi za obravnavanje ekonomskih, političnih in kulturnih vprašanj hrvatskega naroda. Tečajji za pobijanje nepismenosti so lansko leto vzgojili 17.000 novih ljudi k pismenosti, v novi zimi pa se bo odbor zlasti posvetil okrajem v neposredni sarajevski okolici.

sprejel predsednik narodne skupščine g. Cirič, predsednik senata g. Mažuranič, podpredsednika narodne skupščine g. Markić in Tomić ter člani Zveze gg. Tomašević, Šemrov, T. Živković, Vasa Jovanović in madžarski delegat v Medparlamentarni zvezi baron Lang, ki se od snoči mudi v Belgradu. Sprejemu je prisostvovalo tudi vse osebje belgijskega poslanstva s poslanikom na čelu. Po prirščnih pozdravih so se visoki gostje odpeljali v hotel »Srpski kralj, kjer so zanje rezervirani prostori.

S kraljevim ukazom so odlikovani: s redom Jugosl. krone I. stop. grof Carton de Wiard, predsednik Medparlamentarne zveze, z redom sv. Save I. stop. baron Lang, član izvršilnega odbora te zveze. Z redom sv. Save II. stop. je odlikovan Leopold Boissier, glavni tajnik Medparlamentarne zveze.

Predsednik vlade in zunanji minister dr. M. Stojadinovič je danes sprejel v svojem kabinetu v zunanjem ministrstvu odlikovance in jim osebno izročil odlikovanja.

KULTURNI OBZORNIK

O Karantanski Hrvatski

Pred kratkim je izšel na Dunaju obširen kompendij zgodovinskih razprav učenec profesorja Dropscha o spomin njegove sedemdesetletnice pod naslovom »Wirtschaft und Kultur« (Rudolf M. Rohrer Verlag, Baden bei Wien - Leipzig). 43 učenec, znanih svetovnih zgodovinarjev priobčuje v različnih evropskih jezikih doneske iz področja zgodovine svojih profesorja, predvsem iz kontinuitete germanske in romanske kulture od antike k srednjemu veku, o postanku fevdalstva, o problemu naselitve srednjeveških posestev, o njihovem socialnem in gospodarskem položaju, o prepletenosti pravne zgodovine z ljudstvom in državo ter o razvoju evropskih zgodovinskih raziskavanj sploh. S temi temami hoče Dropschovi učenici nadaljevati delo svojega profesorja ter dati izraza zgodovinski raziskavanjem, ki naj vežejo narode med seboj. Med temi pisatelji sta tudi dva Slovenca, namreč prof. Ljudmil Hauptmann z doneskom »Colonus, Barschnlk und Freimann« (str. 170—190), s katerim prinaša pojasnitev pojmov k splošni srednjeveški zgodovini, ter ravnatelj dr. Josip Mal s studijo »Karantanišche Kroatien« (str. 84—91), ki je važna za našo domačo najstarejšo slovensko zgodovino.

Ravnatelj dr. Mal se s tem sestavkom vnovič postavlja proti teoriji, da bi bili stari Karantaniji vladali v VII. stol. nad Slovenci hrvaški plemiči, kakor trdijo zgodovinarji, pristaja hrvatske teorije. Ta je nastala na podlagi ugotovitve prof. Peiskerja l. 1897, da se iz obreda o ustoličenju koroških vojvod vidi, da ima svoje poreklo v socialni in

politični razdelitvi v stari Karantaniji, v kateri je moral neki drugi nomadski narod vladati nad Slovenci. Odslej so raziskovalci skušali točneje opredeliti ta nomadski narod, v katerem so gledali tudi stsl. svobodne kmete, ter so se naslonili na poročilo bizantinskega cesarskega zgodovinskega Konstantina Porfirogeneta (iz X. stol.), ki poroča o Hrvatih, da so se preselili iz Dalmacije v Ilirik. Pristaja hrvatske teorije, po kateri bi se Hrvatje kot osvobodilni narod vknili šele pozneje v VII. stol. med Slovence in Srbe ter Bolgare, odslej trdijo, da so sledovi stare hrvatske invazije ohranjeni tudi na Koroškem in deloma drugod (v krajevnih imenih Koseze) ter da bi se torej Slovenci osvobodili s pomočjo tega hrvatskega plemstva, ki pa se je pozneje popolnoma izgubilo. Dr. Mal skuša izpodbiti zgodovinsko domnevo, ki je našla največ odziva v studijah prof. L. Hauptmanna (Politischen Umwälzungen unter den Slawen von Ende des VI. Jhd. bis zur Mitte des IX. — l. 1915, Karantanska Hrvatska — l. 1925, Die Herkunft der Kärntner Edlinge — l. 1928 ter Kroaten, Goten und Sarmaten — l. 1935), ter zavrača verodostojnost Porfirogenetove kronike z zgodovinskega stališča, dočim jo s krajeslovnega še objublja. Sicer pa podaja bolj razpotne te hipoteze ter podčrtava, da je tudi prof. Hauptmann v svojih novjših razpravah začel iskati Porfirogenetov Ilirik drugje kot v Karantaniji, dasi še vedno vidi tam sledi hrvatskih plemičev, a v novjšem času zaradi imena »koseze« celo nadvlado nekega — kavkaškega črkeškega plemena. Če so poleg Bolgarov tudi druga južnoslovanska plemena dobila tuje rodove za vladarje — Hrvati in Srbi naj bi bili Alani ali Kavkazci —, zakaj naj bi tudi Alanci Slovenci ne bili obdarjeni s črkeškimi Kasogci (kosezi), ironično sprašuje dr. Mal. Toda v tem momentu, ko se zastopniki hipoteze o hrvatski Karantaniji zavzemajo za teorijo o črkeški nadladi

v tej deželi v istem času, puste sami po sebi pasti teorijo o Hrvatih — e to mislijo zaključuje dr. Mal svoj spis, katerega rezultati so važni za našo narodno zgodovino.

Slovaška antologija slovenske moderne lirike

»Slovensky hlas« od 18. septembra t. l. poroča med svojimi kulturnimi dogodbinami, da je nam dobro poznani slovaški pesnik in kulturni delavec g. Koloman Geraldini v počitnicah priredil zbirko prevodov iz slovenske moderne lirike ter jo ponudil Jugoslovansko-českoslovaški ligi v Pragi v založbo. V antologiji so predstavljene vse smeri ter vsi pomembnejši slovenski pesniki od Zupaniča dalje. Nekatere pesmi iz te antologije so bile že objavljene v Elanu, Pramenu, Slovanskih pohliadych ter v Slovenskem hlasu, kakor smo sproti v »Slovenec« poročali. Antologija bo izšla pod naslovom »Glasovi izpod Triglavca«. Uredništvo »Slovenskega hlasca« pravi, da »se hočejo Slovaki tako oddolžiti Slovincem za njihovo zanimanje za slovaško književnost«. Zeleli bi, da bi zbirka čimprej izšla ter potrdila vnovič slovaško-slovensko vzajemnost, ki je naša najstarejša zveza s slovanskim narodom. —

Novo muzikalije. Izšle so skladbe za godbo na pihala, po narodnih motivih od Iv. Oevirka in sicer: 6 ouvertur in 6 valčkov. Cena po 50 din. Běite popis! — Dobe se samo pri skladateju Iv. Oevirku, Sisak, Bakačeva 3.

Stanko Premrl: Trije samospevi za nižji glas s klavirjem. — Skladatelj je izdal v samozaložbi in v preprosti opremi, ki jo je oskrbel opalografist Roman Pahor iz Zapuži, tri samospeve že nekoliko starejšega izvora (iz l. 1929. in

Vera in znanost

Medtem ko plitvi duhovi, ki jih po večini srečamo med tako zvano inteligenco, trdijo, da ni Boga in da ni na svetu nič božjega, so globoki duhovi čisto nasprotnega mnenja. »Učenci plitveži« govori, da je znanost v prvi napravi konec in se iz vernih ljudi norčujejo, resnični učenjaki pa so polni spoštovanja do vere in tudi sami do duha duše verni. Tako je bilo v preteklosti in tako je tudi danes. Tudi brezbožniki priznavajo Maksa Plancka, izumitelja tako zvane kvantne teorije in člana skoraj vseh evropskih in ameriških akademij, za enega prvih naravoslovcov človeštva. Letos je izšlo v knjigi predavanje, ki ga je imel o odnosu med vero in naravoslovstvom ter znanostjo sploh. V času, ko pri nas neki ambiciozni površneži, ki hočejo svet prepovedati v marksizmu, polnijo razne revije z ateističnimi publicami v imenu znanosti, je kaj zanimivo, kaj sodi o tem eden najbolj sloveh fizikov naše dobe.

V gori imenovanem predavanju (ki je doživel že peto izdajo) pravi Planck, da sta vera in naravoslovstvo sicer dve samostojni območji, ki imata vsaka svoj predmet in metodo, da pa si rezultata, do katerega prihajata obe, nič ne nasprotujeta, marveč celo kažejo v eno in isto smer. Vera in znanost — pravi duhovito — sta kakor dve vzporednici, ki se nikoli ne srečata, tečeta k isti točki ter se dotakneta v neskončnosti. »Kamor koli pogledamo, ne najdemo med vero in vedo o naravi nobenega nasprotja, pač pa prav v najvažnejših točkah polno soglasje; vera in naravoslovstvo se ne izključujeta, kakor mnogi danes menijo ali se boje, marveč se dopolnjujeta.« In dalje: Naravoslovstvo se ne peča z etičnimi vprašanji, ki so mu čisto tuja, in za vero je na primer čisto vseeno, koliko znaša ta ali ona količina, toda obema se postavlja vprašanje o najvišji sili, ki vlada svet; razlika je le ta, da veri Bog neposredno dan, dočim ga naravna znanost najde prav šele na koncu svoje poti. »Obe, vera in znanost, prihajata do tega, da je od človeka neodvisen razumen vesoljski red; povsod dejavna sila in zakonitost tega reda, ki ga proučuje znanost, je istovetna z Bogom, ki se pogloblja vanj vera.«

Na tem mestu ni treba podrobno navajati, kako Planck zavrača mnenje nekaterih, da so naravni zakoni le neka fikcija, kakor da bi vsemu dogajanju v vesoljstvu vladal slučaj (glej našega Milana Vidmarja), dosti je, če beležimo ta njegov stavek: »Eksaktno naravoslovstvo dokazuje, da v vesoljstvu brez izjeme vlada gotova zakonitost, ki kaže smotnost, kakor more biti svojska le najvišjemu bitju.« Tudi na tej točki trči torej naravoslovstvo na Boga religije. Tudi o tem ni treba tu disputirati, kako Planck polaga v območju vere važnost na tako zvane verske simbole, pač pa so vredne omembe njegove misli glede brezboštva, kakor ga danes s tako vneto propagira materialistična »znanost«, ki se šopiri tudi v obilnem praznoročju nekih naših vseznalov. »Brezbožje«, pravi veliki fizik, »je velika nevarnost predvsem, ker se poslužuje naravoslovskih spoznanj. Brezboštva ne bi smel noben kulturni človek podpirati, »zakaj njegova zmaga bi ne pomenila samo uničenje najbolj dragocenih vrednot naše omike, marveč bi zaprla človeštvo, tudi pot v boljšo bodočnost, kar je veliko huje«. Brezboštvo je konec vsemu stremljenju po idealnem bitju in duhovnem dvigu, ker se zadovoljuje samo s čutnim vesoljstvom, ki pa daleko še ni vse vesoljstvo in bitje. »Zanemarjenje vere in njenih vrednot je prineslo neskončno gorje človeštvu.«

Ob teh zadnjih besedah naj bi se vsak globoko zamislil, saj čutimo njihovo resničnost prav te dni s posebno težo.

* Maxs Planck: Religion und Naturwissenschaft, Leipzig, 1938, 32 strani.

CSR za brzojavke iz Jugoslavije odprta

Belgrad, 30. sept. AA. Po sporočilu čl. upr. za PIT se od danes sprejemajo v odpravo nešifrirane zasebne brzojavke za vse kraje CSR. Na podlagi tega sporočila so vsi brzojavni uradi dobili nalog, da lahko sprejmejo v odpravo nešifrirane zasebne brzojavke za CSR.

1931.). Z njimi je preskrbel naše pevce zopet z nekaj preprostimi pesmi, ki bodo uporabne za dom in za koncertno dvorano.

Pesmi so različnega značaja; vsaka od njih ima svoj vsebinski svet in po njem tudi svojsko obliko, da celo posebne stilske črte. — Prva pesem »Moja Matič« ima za podstavo besedilo Malija in p. Krizostoma. Religiozno, sentimentalno in nedolžno občutje je vplivalo na ustroj glasbenega lika, ki je dobil podobo enostavne, instrumentalno spremljane pesmi zadnjega časa. Pesem je dvodelna, ima nekaj refrainskega značaja in sledi čistim glasbenim zakonem — to zlasti v drugem delu, kjer dobimo glavni poudarek strogo diatonična, simetrična, 16 taktov dolga (4+4+4+4) melodija, ki »gre v uho«. Spremljava je bolj komplicirana v prvem delu, kjer je bogato modulatorična in hromatična, dočim se v drugem delu vse bolj umiri; pozna se ji vpliv orgelske tehnike. — Znanja Prešernova pesem »Memento mori« je s težo svoje vsebine vplivala na ustroj glasbene podobe zopet drugače, in sicer po praksi izrazito operne kompozicije romantične, odnosno naturalistične smeri, kot jo srečamo morda pri Verdiju (requiem v »Trubadurju«), ali pri Pucciniju (moltive Musette v »Boheme«) ali pa tudi pri kakšnem ruskem tvorcu (Musorgski). Skladba nosi glavni izrazni poudarek v klavirski spremljavi, dočim se drži napev parlandiranega ustroja, a skuša doseči vsebinski izraz predvsem v intervalnih postopih, kjer je napeva glavna izrazna teža. Ta skladba se prav tako drži diatonske ureditve (mol), hromatike se le malo poslužuje. — V tretji pesmi, ki je zložena na besedilo Franceta Kunstija — »Svetonovni zvonovi«, je prišla najbolj do izraza Premlova oseba skladateljska poteza, kot jo poznamo tudi iz njegove cerkvene umetnosti tam, kjer prevlada povsem čustveno razpoloženje. Toplo navni otroški svet, ki je tako pogosto odrešilen tudi sta-

Kaj pravite?

Opazili smo, da naša mladina med obvezno sveto mašo ne sledi verskim predpisom, temveč odhaja iz cerkve med službo božjo in moti ostale vernike pri tem opravilu. Zgodilo se je v nedeljo, 25. sept., da je skupina koloboznih otrok odšla med sv. mašo brez dovoljenja iz cerkve in razgajala pred cerkvijo.

Kolobozni otrok je v nedeljo med sv. mašo nosil neko reklamo za nekega artista okoli cerkve. Ob istem času pa so ga drugi sošolci hujkali, naj reklamo nese v cerkev, in mu ponudili denar. Kljub prigovarjanju sošolcev se je fant odločno branil in hotel zbežati, pa so ga ostali kratko malo zato napadli in s tem močno motili sv. opravilo.

Vprašamo vas, kaj je vzrok temu? Kje leži krivda: na vzgojiteljih mladine ali na starših?

Nekdo iz Dravograda.

Dospelo je novo blago!
Oglejte si zalogo!

Teokarović

Gradišče 4, naspr. Drame

Koledar

Sobota, 1. oktobra: Remigij, škof; Janez D., spoznavalec.

Nedelja, 2. oktobra: 17. pobinkostna, Roženjska nedelja. Angeli varuhi. Leodegar, škof.

Novi grobovi

† Janko Hrast, upokojeni državni podgozdar, je izdihnil svojo dušo v ljubljanski bolnišnici, od koder ga bodo v nedeljo ob 4 popoldne pokopali. Naj počiva v miru! Prizadeji družini in sorodnikom naše sožalje!

Osebnosti

== Napredovanje katastrskih pomožnih geometrov. Za katastrske pomožne geometre 9. skup. so imenovani: Boris Kenda, Božidar Belič, Franc Mršnik in Bogomir Vrdnik.

Kompromitirana nevesta

Premiera danes v kinu Slogi - Telefon 27-30

— Vozni red »Expres«, zimska izdaja, ki stopi v veljavo 3. oktobra, je izšel. Opozorjamo na znatne spremembe v železniškem in avtobusnem prometu ter morski plovi. Cena 10 din. Dobi se v vseh knjigarnah in trafikah.

— Konec motornih vlakov na progi Zagreb—Belgrad. Generalna direkcija državnih železnic sporoča, da motorni vozovi italijanskih železnic, ki so za poskušajo vozili med Zagrebom in Belgradom meseca septembra, od 1. oktobra dalje ne bodo več vozili.

— Spomenik kralju Petru Osvoboditelju bodo postavili v Sarajevu. V Sarajevu je že prišel zagrebški kipar Keršinič, ki je dobil prvo nagrado za osnutek.

— Živinski in kramarski sejm bo v Zagorju zopet v torko dne 4. oktobra t. l. Ker ni bilo zaradi bolezni iz dveh živinskih sejmov, je pričakovati velikega dogona goveje živine, na kar zlasti kupce opozarjamo.

— V Podstrani pri Zagorju je rudnik prenehal z vrtnanjem za premočom. Svedri so prišli do globine 300 m, vendar niso našli nafte. Zadnjih sto metrov so drobili samo skalo.

— Stric albanske kraljice grof Apony se je 28. t. m. z italijanskim parnikom pripeljal iz Brača v Split ter nato potoval z vlakom proti Zagrebu.

— Vreme. Jugoslavija: Oblačnost je zajela vso državo, razen skrajnega vzhoda in južnega dela, kjer je še nekoliko jasno. Dežuje na zahodni polovici in v severnih krajih. Toplota se je nekoliko zvišala. Najnižja Plevelje 5, najvišja Novi sad 24 stop. — Napoved za danes: Prevladovalo bo oblačno po vsej kraljevini, posebno na severni polovici, kjer bo tu in tam deževalo. V vzhodnih in južnih krajih bo še tu in tam jasno. Postalo bo topleje.

— Promocija. Na ljubljanski univerzi je bila za doktorico filozofije promovirana gđ. profesor Marija Boršnik iz Borovnice.

— Kongres gozdarjev v Vinkovcih se bo začel 2. oktobra ter bo trajal do 4. oktobra. To bo 62. glavna skupščina Jugoslovanskega šumarskega združenja v Vinkovcih. Državni uradniki imajo v ta namen odobren dopust od 30. septembra do 8. oktobra. Udeleženci imajo na vseh progah in vlakih, razen ekspresnih,

polovično vozino, ki traja od 30. septembra do 8. oktobra.

— Božjastna ženska padla v ogenj. V bosenski vasi Novi Šehar je lepa mlada Hajrija Rizić, ki se je pred kratkim poročila s Italijanom Rizićem, dobila božjasten napad. Ko je kurila na ognjišču, jo je prijel, naker je padla v ogenj ter se po vsem telesu nevarno opekla. Nesrečna ženska je kot dekle daleč naokoli slovela kot lepota. Vsi so se potegovali za njeno roko, nihče pa ni vedel, da je božjastna. Dobila je za ženo Rizić, ki je bil ves srečen, sedaj pa ga je zadela nesreča.

— Motornih vlakov na sušaski progi ne bo. Kakor poročajo zagrebški listi, so se na podlagi poskušaj strokovnjaki izrekli za to, da ne kaže na sušaski progi uvajati motornih vlakov.

— Samo 78 din brez vsakega doplačila plačate pri Putniku za izlet v Trst dne 16. oktobra.

— Lokomotiva z dvema vagonoma je padla v prepad v okolici Brčkega v Bosni. Trdka Sančević prevaža na svoji poljski železnici les. Dne 29. septembra je lokomotiva vlekla dva naložena vagona in je pri tem padla z vagoni vred 30 m globoko v prepad. Na nekem ovinku je namreč lokomotiva zadela ob kup kamenja, naker se je zgodila nesreča. Strojovodja in kurjač sta pravočasno poskakala z lokomotive in se tako rešila.

— Velik požar v Vinkovcih je 28. septembra ponoči uničil opekarno Bon. Ogenj je izbruhnil na petih krajih naenkrat, iz česar je razvidno, da je bilo zažgano. Gasili so ogenj naglo omejili in je škoda le 30.000 din, ki pa je krita z zavarovalnico.

— Dva potresa v okolici Koprivnice na Hrvaškem. Dne 29. septembra okoli 4 zjutraj in pa okoli poldneva so v Koprivnici začutili dva precej močna potresna sunka, ki pa nista napravila posebnih škod, pač pa ljudi močno prestrašila. V gimnaziji je bila taka panika, da naslednji dan ni bilo pouka.

— Potuje s Putnikom dobro pripravljenim izletom v Trst.

— Avtomobil je izginil iz garaže »Tatra« v Zagrebu. Pred kakim tednom dni je prišla v garažo »Tatra« v Zagrebu elegantna dama s svojim avtomobilom »Fiat« ter se domenila, da bo imela v tej garaži spravljen svoj avto ter da bo plačevala za garažo po 20 din na dan. Te dni pa je prišel v garažo eleganten gospod, ki si je dal pokazati ta avto, sedel vanj, nažgal motor in se pred nosom uslužbenca odpeljal.

Odlična in zabavna veselejša, v kateri sodelujejo prisiljeni filmski igralci: Marija Andersgast, Viktor de Kowa, Adela Sandrock in Alfred Abel.

Duhovita zabava, dobra glasba, privlačna romantika.

Vodstvo garaže je stvar naznanilo policiji, vendar sodijo, da avtomobila ni nihče ukradel, ampak da ga je elegantna dama po svojem elegantnem zaupniku dala odpeljati, da bi ji ne bilo treba plačati garajnine.

— Din 78.— plačate za enodnevni izlet v Trst dne 16. oktobra 1938.

— Nove skladbe: Anžon Grum 6. venček slovenskih narodnih pesmi za moški zbor in 9. venček slovenskih narodnih pesmi za mešani zbor.

— Cena 6. venčka je 8 din, 9. venčka 10 din. — Grum ima za razvoj slovenske narodne pesmi poleg naših marljivih-folkloristov velike zasluge. Izdal je že 9 venčkov slovenskih narodnih pesmi, deloma za moški, deloma za mešani zbor. Od teh venčkov se dobijo samo še 4., 5., 6., 8. in 9.; drugi so razprodani. Pesmi so po večini že harmonizirane od drugih skladateljev. Vendar najdemo v teh venčkih prav zanimivo harmonizacijo in obliko. Dal Bog, da bi naše lepe slovenske narodne pesmi prepadle umazano in klafarsko pevsko literaturo in naj bi se več ne glasile nedostojne pesmi, ki skrunijo pevke glasove — božji dar in pohujljivo vplivajo še posebno na mladež. Samo dostojna pesem naj ima v naši družbi prvo mesto. — Vinko Vodopivec. Dve pesmi za troglasni ženski zbor. Cena 2 din. — Oba naprava »Tudi mi se radi veselimo« in »Vesele družbenice« sta ljubka in pristržno zveneca. Pesem »Vesele družbenice« je Marijina pesem, ki bo še posebno v krogu Marijinih hčera izborna služila, zlasti pri »hodih Marijinskih kongregacij. Refren obeh kitic kliče: »Pojdimo k Mariji Devici, pri njej smo najraje doma. V življenju nam troši sladkosti, in v bojih nas ona krepeča.« Vse navedene pesmi našim zborom kar najbolje priporočamo. Dobijo se v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

— Pri zaprtju, motnjah v prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec naravnega »Franz-Josefa« grenčice.

— Vid vaših oči si obvarujte le z optično čistimi brušenimi stekli, katere si nabavite pri strokovnjaku Fr. P. Zajcu, izprašanem optiku, Stari trg 9, Ljubljana.

— »Skrivnost Maginotove linije« — današnja premiera v kinu Union. Vse svetovno časopisje posveča zadnje tedne dolge članke o naj-

ozažje, javnost išče v realizmu svojih starih idej. Vendar pa tudi stare idejne tradicije niso popolnoma pretrgane. Tudi »staro« občinstvo bo prišlo na svoj račun. Najtežje je vprašanje proračunskega sistema. Umetnost se ne da vpreči v ozko, grobo obliko birokracije. Vse to velja za vsa naša gledališča. Za uprizaritev starih klasičnih del je potrebna posebna garderoba. Za nabavo take garderobe pa so predpisane posebne »stručne komisije, katere določajo, ali so take nabave potrebne ali ne. Tako je odvisno od teh komisij tudi to, ali bodo dali na oder ali ne, stara klasična dela. Tako stanje je nevedljivo. Skrajni čas je, da se odklopijo proračuni od splošnega državnoproračunskega sistema, ki davi vsa naša gledališča, in da se uvede nov sistem računovodstva, kakršnega imajo gledališča v vseh kulturnih evropskih državah.

V pogledu dramatiških del se opažajo nove smeri. Čeprav manjka resničnega velikega umetniškega ustvarjanja, vendar novih srbskih dramatiških pisateljev ne smemo omalovaževati. V njihovih delih je najti močan poudarek negativnega in pozitivnega, psihološko dobro podane osebnosti, a zaplet in razplet nosita vse oboje: resnične drame. V novih delih se prikazuje naša sodobna družba v vsej svoji nagoti: prava satira. Tudi tuja dramatska dela niso izginila z desk. V pretekli sezoni je uprizarila belgraj. drama 490 predstav. Domači premieri je bilo osem, tujih pa 18. Od 67 del je bilo domačih 32. Na domači repertoar je odpadlo 274 predstav a 216 na tuja. Od dramatiških predstav so znašali bruto dohodki 2.400.000 dinarjev. Osebnih izdatki so bili manjši od bruto dohodkov. Viški drame so šli v korist opere, tako tudi prihranki od redukcije osebja. S tem se je pojavila velika nervoznost v dramskem ansamblu, kar ne vpliva dobro na razpoloženje igralcev. Skršeno število ansambla je imelo za posledico

rejšemu človeku, je v tej pesmi zelo srečno zadet. Sicer pa se skladba v svoji trdnosti (počas, hitreje, počas) vseskozi drži značilnega, zibajočega se in v jedru tudi trdnega ritma ter njegove mehke enakomernosti, ki se javlja posebno pri uspavankah. Tudi ta skladba je dosledno diatonična (g-dur) in si deli izraz med spremljavo, ki je prozorna in preprosta, ter med napoved, ki je deloma parlandiran, deloma pa izrazilo meličen.

Vse tri pesmi imajo na sebi odsev strokovnjake roke, ki obvlada snov in jo zna v gradbi jasno odtehtati. Poleg tega pa je vsem skladbam dano toplo in nezlagan čustvo, ki pridobiva tem tvorbam naklonjenost in ki bo zmagovalo tudi poslej pri kakršnikoli reprodukciji. — K popularnosti bo pripomogla tudi cena 12 dinarjev.

V. U.

Monografija o Hlinki. Hrvaški književnik dr. Josip Andrić pripravlja monografijo o slovaškem voditelju Hlinki. Izdala jo bo Družba sv. Hieronima.

Belgrajsko gledališče

Belgrajsko gledališče je konec lanske sezone, kakor navadno srečno prešlo skozi razne zaku-linske afele in aferice. Dva starejša ruska umetnika g. Pavlov in ga Geč sta odšla in druge mlajše moči so jih nadomestile. Razburjenje, ki je bilo več ali manj igralski prirejenosti v javnosti, se je poleglo. Belgrajske občinstvo želi videti in čuti enkrat samo sebe na oderu. In to z vsemi svojimi vrlinami in slabostmi. A to morejo dati najbolj posrečeno samo domači srbski umetniki. Občinstvo je hvalno gledališki upravi za to razumevanje. V času, ko triumfira film, se vrača tudi realizem na oder. Idejni motivi so več ali manj stopili v

povečano obremenitev igralcev, s čimer je trpel kvaliteta uprizaritev. V dramji je letos angažiran režiser Slovenec g. Bojan Stupica, gledališki arhitekt in scenograf. Za specialne vloge pa ga. Sava Severjeva, a za komiko g. Aleksander Cvetkovič. Poleg teh treh je ravnateljstvo določilo še nadarjene igralce gg. Rašo Plavčiča in Mate Miloševića, ki bosta poleg gg. dr. Heceja in Rakitne zaposlena pri režiranju. V nastopajoči sezoni bodo v dramji uprizarjena sledeča domača dela: Nušiča »Oblasti, Kosorja »Pomiritev«, Vojnoviča »Jovčica«, Jakovljeviča »Na hrbtu ježa«, Domonovič »Kraljevič Marko drugi med Srbici, Krolež »Vukadin«, Srećka »Slučaj z ulice«, Kranjca »Direktor Čampac«, Predić »Človek z repom«, Nastasijević »Samovoz«, Vujića »Ljubavna nevoščljivost zaradi par čevljev«. Poleg tega studirajo še sledeča dela: Vukovića »Kadar se Bog šali«, Manojlovića »Simeon najdenec«, Dimitrijevića »Cveta Zuzorić«, D. Hlića »Gosti z dežele« in A. Hlića »Nočna pesem«. Med tujimi deli stoje na spored: Dickens »Pikvick«, Shakespeara »Zimska bajka«, So-a »Hiša počenih srec«, Ibsena »Per Gint«, Schillerja »Marija Stuart«, Goldonija »Hlapec dveh gospodajev«, Pirandellova »Priateljica žen«, O'Nila »Elektra v črnini«, Moma »Kostanje«, Cinarrellija »Lice in nalitje«, Fostera »Usodopolna ogričica«, Bulgakova »Moliere«, Katajeva »Milion muke«, Birabeauja »Žena s krvjo v žilah«, Zweiga »Jagme siromaka«, Arksa »Izdajstvo pri novari«, Niveja »Hiša na drugi strani ulice«, Charles Per- Chapyja »Obsedela«, Langeja »Stevilka 72«, Josta »Tomas Penas«, Kalmanova »Delikatesna trgovina«, Strašimirova »Tašča«, Nedžinskega »Sreca v igrici, Giorda »Trojan- ske vojne bog in Dumasa »Trije mušketirji«. Poleg tega bo narodno gledališče dajalo še nekaj predstav na prostem.

Angažirane so nove moči: ga. Severjeva, gg. Stupica, inž. Cvetkovič. Odšli pa so: ga. Greč,

Kino Matica otvarja svojo sezono z jugoslovansko krstno predstavo! Velikostni milijonski film v naravnih barvah Južnega morja z DOROTHY LAOUR

Ljubezen v džungli

modernejši svetovni trdnjavi ob francosko-nemški meji, tako imenovani Maginotovi liniji. Čitali smo poročila o tehnični dovršenosti tega obrambnega zidu, ki ga ne more zavzeti nobena še tako ogromna in moderno opremljena armada. Čitali smo, da je ta obrambni pas stalno tudi v mirni dobi zaseden z vojaštvom, v času mobilizacije, odnosno vojne, pa se zasedba te trdnjave ogromno pomnoži. Film o Maginotovi črti je silno aktualen prav v sedanjih dneh, zlasti, ker nas popelje v podzemne hodnike te trdnjave in nam razkazuje, na kakšni tehnični višini je prav za prav ta nepremagljiva obrambna linija na meji Francije in Nemčije. Dejanje filma »Skrivnost Maginotove črte« nam predstavlja napeto vojnisko dramo, ki je povzeta po znamenitem romanu Pierrea Norda Premiera bo danes v kinu Union. Podarjamo, da bo film v Ljubljani na sporedu le 3—4 dni iz povsem razumljivega razloga, ker se ravno te dni, ko koleba vsa Evropa med vojno in mirom, trgajo za ta film vki kinematografi naše države.

KINO KODELJEVO Telefon 41-64
Otvoritev sezone 1938/39

Danes ob 20. uri vefilm nepozabnih naravnih krasot in razbrzdanih ljudskih strasti

Divji lovec (Paul Richter)

Dodatek: Tihotapci ljudi

Ne pozabite se ozreti v izložbe trditi: Astra čevlji, I. Bonač, J. Frisch, Krisper, Radio Ljubljana, A. E. Skaberne, Sport Kmet in Zamorec, kjer bomo sedaj redno objavljali svoje sporede.

Pozor! S prihodnjo sredo bomo uvedli tudi medtedenske sporede. Prva predstava gratis!

— Izobraževalni in učni tečaj Trgovskega društva »Merkur« v Ljubljani. Trgovsko društvo »Merkur« v Ljubljani priredi počeni z oktobrom večerne izobraževalne tečaje ob delavnikih v času od 19 do 21. Tečaji bodo za slovensko stenografijo ter začetni in nadaljevalni tečaj za laščino in nemščino. Prijave v društveni pisarni, Trgovski dom, pridliče, od 8 do 14. Opozorjamo na koristnost teh tečajev, ki so poceni vsem interesentom na razpolago.

— Nova avtobusna proga Tržič, Kranj, Čirče, Hrastje, Trboje, Smlednik, Vikeče, Brod, Tacen, št. Vid nad Ljubljano prične z rednim obratom v ponedeljek dne 3. oktobra z odhodom iz Tržiča ob 7.30, Kranja 8.10, Smlednika 8.35, prihod v Ljubljano ob 9.10. Povratek iz Ljubljane ob 15.30, Smlednika 16. Kranja 16.30, prihod v Tržič ob 17. Avtobus vozi zaenkrat samo ob delavnikih. Cenjeno občinstvo ob tej progi vljudno naprosim, da se poslužuje te preproste zveze v čini večjem številu, da mi omogoči redno in točno obratovanje. — Avtopodjetje I. Gorčican, Tržič.

— Večerni trgovski tečaj na znanem trgovskem učilišču »Christofov učni zavod«, Ljub-

Romantična epopeja, polna belih boginj divje plemenat! KINO MATICA 21-24 Danes ob 16., 19. in 21. uri! Od danes naprej stalno v sporedu 2 najnovejša zvezka na tednika!

ljana, Domobrarska cesta 15. Usne in pisarne informacije ter novi prospekti brez plačila na razpolago. Vpisovanje vsak dan dopolnjevanje popoldne in zvečer do 8.

— Enoletni učni trgovski tečaj za pisarje moči pri Trgovskem učnem zavodu v Ljubljani. Kongresni trg 2 (prostorji Dopisne trgovske šole). Priporočamo vsem onim, ki se žele temeljito izobraziti v stenografiji in strojepisu ter dobiti prvo vrstno podlago za pisarniška dela. Šolnina mesečno 110 din.

— Dopisna trgovska šola v Ljubljani, Kongresni trg 2. Vsakdo, komur ni mogoče obiskovati pouka osebno, si more pridobiti s postankom doma vsega potrebnega znanja potom Dopisne trgovske šole. Navedena šola nudi vsakemu posameznemu bodisi pouk celotnih rednih dopisnih tečajev, ali dopisne dvoletne trgovske šole za posameznih trgovskih predmetov in jezikov. Šolnina je tako nizka, da je dostopna vsem slo-jem. Redno vpisovanje v Dopisno trgovsko šolo je od dne 1. do 10. oktobra (razen nedelj) vsak dan ali osebno v pisarni zavoda dnevno od 9 do 12 pol 1 in od 4 do 8 zvečer. Izvenljubljski reflektantom pošlje vodstvo zavoda prošnje za vpisovanje, potom katere se more učenec osebno vpisati. Vsa pojasnila so interese brezplačno na razpolago.

— Izleti: Posebni vlak v Trst v nedeljo 9. oktobra za 58 din. Prijave do 2. okt. o 12. uri. — Avtobusni izlet 11. in 12. okt. v Gorico, Goro, Dobrdo in Trst za 120 din. Prijave do 3. okt. zvečer. Prijave, pojasnila in proročanja »Tourex-Slovenija« — Tujsko-prometna gospodarska zadruga v Ljubljani, Masarykova 12.

— Večerni tečaj pri trgovskem učnem zavodu v Ljubljani, Kongresni trg 2 (prostorji Dopisne trgovske šole), nudijo potrebno izobrazbo vsem onim, ki so že dan zaposleni in se pouku pridajo. Tudi lahko šele v večernih urah. Da ustrezno zavod številnim interesentom, prireja polno večerne trgovske tečaje tudi tečajem stenografije, italijansko, nemščino, računanje, strojepis ter posamezne trgovske predmete (knjigovodstvo, korespondenco itd.). Redno vpisovanje v vse večerne tečaje se vrši od dne 1. do 10. oktobra (razen nedelj) od 9 do 12 pol 1 in od 4 do 8 zvečer. Pričetek rednega pouka je 15. oktobra. Prospekti in pojasnila so v pisarni zavoda interesentom pisмено in usno na razpolago.

Dev. Marija v Polju

Drevi ob 8 začne naše Prosvetno društvo igrsko sezono z dramo »Rožni venec«. Drama je izhajala kot »Slovenec« listek, je priredil in uredil član našega društva in je bila z uprizarjenjem že na mnogih naših prosvetnih sejmih. Pesem »Rožni venec«, ki jo poje Jana, je »Akademik« »Aljoša« Martinc, ki je tudi član »Prosvete«. Režijo vodi Jar. Novak. — Večerni tečaj pri trgovskem učnem zavodu se bo začel danes po 8 uri v pisarni našega društva. Na večer bo v pisarni našega društva. Na večer bo v pisarni našega društva.

Najaktualnejši film današnjih dni! Predstave ob 16. in 21. uri.

Ves svet govori o njej... Ves tisk piše o njej... **Skrivnost Maginotove črte**

V podzemskih hodnikih te edinstvene trdnjave, ki predstavlja najjačji zid miru sedanosti se je odigrala napeta avantura — špijonažna afera po znanem romanu Pierrea Norda.

Tatovi v hiši in na njivi

Dobrepolje, 29. septembra.

Preteklo nedeljo je neznan zlikovec v jutranjih urah obiskal posestnika Erčulja Franca v Zdenski vasi. Domači so bili pri jutranji službi božji, razen sina Hinka, ki je spal v gornjih prostorih hiše. To priliko je izrabil pretkan dolgooprstež, misleč, da ni nikogar doma, in se splazil v hišo.

Nenavaden ropot in šum je zbudil domačega sina, ki je šel pogledat, kdo kolovratil in dela nemir v hiši. Ko pride v pritrliče, opazi vse omare odprte in predale prebrskane ter razmetane, v veži pa poln kup moške in ženske obleke, med njimi tudi kroj fantovskih odsekov domačega sina. Takoj je spoznal, da je bil v hiši nepovabljen gost.

Ko je ta predrzen lopov zaslišal od gorenjih vrat in hojo v hiši, je odvrnil nagrabljen plen in jadno odbrzel. S seboj je odnesel več izmakljenega denarja in gocen ženski kožuhovinarst ovratnik, ki ga ni nemo zlikovec so že na sledu.

V isti vasi pa je bilo preteklo dni šestniku Hrenu Antonu v nočnih urah lano več mernikov koruze. Pri tem pač moralo biti na delu večje število zlikovcev. Gospodar trpi občutno kodo.

Splah pa opažamo, da se zadnje dni nas množe vedno bolj tatvine. Nadejamo se, da se bo našim požrivalnim orožnikom srečilo izslediti te nepridiprave ter jih viti za železne zapahe, da bodo ljudje

Mila Ercegovič, Jelka Matič, Pavlov, Rač, Gligoričević in Lazar Jovanovič. Novi drame je g. dr. Mladenovič.

V operi se je povečal orkester od 12 do 18 moči. Angažiran je nov kapelnik g. Zlati, bivši primas zagrebškega kvarteta, zbor je povečan za 12 članov. Med solisti tojoven angažman g. Zdenki Zikovi, ki zana na 35 predstav. V oktobru bo odpovedano prvo vlogo v operi »Jenufa« od Janačevića bo sodelovali: gđ. Bahrija Nur, gđ. Olga Oljekop in g. Josip Rijavec. Za subretko je angažirana gđ. Divna Radić. Čno omenjamo še mladega baritonista g. ki prihaja od ljubljanske opere. Vsi s priznane kapacitete in to je velike važnosti, katero rado obiskuje hišo, če ve, kak priznan pevec. Prva premiera je bil jeva »Moč ušode«. Nato bodo sledile »Pti veži« (štirje basi: Jovanovič, Cvejič, P. Tucakovič). V decembru se daje »Zrin Iv Zajca. Na sporedu so še »Dibuke« od nega italijanskega korepetitorja Lodovica »Manon Lescaut« Puccinija, »Orli« Honegrov. Veliko noč se pripravila svetopisemska oče d'Alberta, »Lucia di Lamermour« D. tija. Od domačih del pride na vrsto »Po v dolini šentflorjanski« Slovenca Logarja. dela bodo zastopana s »Boccacium« Lupp komična opera) in končno še »Lepa He starega repertoarja bodo ostale: »Boris G »Traviata« (v starem stilu), »Jenufa«, »dama«, »Karmen«, »Ples v maskah« in »

Novi ravnatelj opere Slovenec g. Lov tišči upa, da bo s tem repertoarjem ograjsko publiko, da napolni hram dvigaturno raven belgrajske opere do evropske Dr.

Nova cerkev sv. Mihaela na Barju

Ljubljana, 30. septembra.

Pridni Barjani, ki so raztreseni po veliki ravnini ljubljanskega barja, so bili ob nedeljah hudo udarjeni, ko so morali tako daleč k masi, včasih jim pa to sploh ni bilo mogoče. Barjanska zemlja sicer ni najboljša, vendar barjanski rod uspešno dela na njej in ureja nove kmetije. Ker jih je vedno več, je končno po dolgi pripravi prišla uresničitev že 40 let stare misli, barjanske cerkve.

Odkar stoji šola, že govorijo Barjani o cerkvi in že leta 1898 je ljubljanski magistrat sprejel sklep, da bo vsako leto nalagal po 500 goldinarjev za novo cerkev na Barju. Na žalost ni bilo iz tega nič, vendar pa je sedaj ljubljanska občina odstopila lepo zemljišče, na katerem stoji nova cerkev, ter tudi z gmotnimi sredstvi podprla zidavo nove cerkve. Stevilni drugi dobrotniki so z darovi omogočili graditev, pri kateri so tudi Barjani navdušeno sodelovali s tlako. Hudo je bilo le, da iz zapuščine Kozlerja Josipa, ki je imel veliko posestvo v Črni vasi, ni odpadlo za cerkev na Barju pričakovanih 300.000 din. Ta pa se je zgodilo zaradi tega, ker dobrotnikove hiše v Selenburgovi ulici ni bilo mogoče prodati po taki ceni, kakor je bilo pričakovati. Prepoved, da se hiša, ki je baročni spomenik Ljubljane, ne sme podreti, je namreč v veliki meri znižala njeno prodajno ceno na najbolj prometnem mestu mesta Ljubljane.

Tako so lani začeli graditi cerkev, za katero je napravil prelep načrt mojster Plečnik in 8. maja letos so v zasilni kapeli v novi cerkvi že imeli prvo ev. mašo. V nedeljo, 2. oktobra pa bo cerkev sv. Mihaela na Barju praznovala svoje prvo žegnanje, kar bo gotovo lep in vesel praznik za vse Barjane.

Cerkev sama se po svoji živahni in močniti zunanosti nad vse lepo prilega v barjansko ravnino. V pritličju ima sedanjo zasilno kapelo, ki bo kasneje spremenjena v dvorano za sestanke. Prav tako bo v pritličju stanovanje za duhovnika in cerkovnika. V prvem nadstropju pa bo cerkev v dvorani, ki je dolga 23 m in široka 13 m. Vhod v cerkev je napravljen z močnim stopniščem, ki vodi do glavnih vrat, ki so v sredi daljše stranice cerkve. Nasproti vходу bo stal oltar in bo torej cerkev tako rekoč etala počez. Bo bolj široka kakor dolga, zaradi česar bodo vsi obiskovalci mnogo bliže oltarju, na katerega bodo dobro videli. Za glavnim oltarjem je k cerkvi dozidan majhen prizidek, v katerem je zakristija. Ozelek stolp pa se dviga nad monumentalnim stopniščem in je nekaj prav posebnega. Stopnice nanj so zunaj, stolp pa je masiven. Ima svedra ukusne line in prehode. Zunanost cerkve je zidana podobno kakor vseučiliška knjižnica.

Prav svojevredna je tudi streha, ki je krita z velikimi strešniki, napravljenimi iz betonske mešanice. Strešniki so izredno veliki in zadoščajo že trije za pokritje kvadratnega metra strehe. Načrte za strešnike je napravil mojster Plečnik. Rege med posameznimi strešniki so pokrite s korci, ki so podobni trobentam. Zaradi tega je streha sama nad vse živahna in svojevredna. Škoda je le, da zaradi položnosti pisanega mozaika na strehi iz bližine ne bo mogoče videti. Posebna prednost te

strehe pa je v tem, da je cenejša ko streha iz železne pocinkane pločevine.

Cerkev, ki jo je solidno zgradilo stavbna podjetje M. Curk iz Ljubljane, je na zunaj v glavnem dograjena, notraj urejujejo sedaj podrobnosti. Leseni pod, ki ga bo cerkev imela, je že položen. Zanimivo je, da bo imela cerkev tudi dve peči, kar bo glede na velika okna, ki jih cerkev ima, nujno potrebno. Celotni vtis, ki ga cerkev napravlja na gledalca, je nad vse veličasten. Njena zunanost je taka, da se mora vsak, ki gre mimo nje, z občudovanjem ustavit. Mojster Plečnik je z barjansko cerkvijo postavil zopet nov biser gradbene umetnosti, za kar so mu Barjani od srca hvaležni. Zavedajo se namreč, da je omogočil s svojim premišljenim načrtom zgraditev res cenene cerkve, ki po svoji zunanosti močno dokazuje, da je hram božji.

Delavnica domačih igrač

Dobrepolje, dne 28. septembra 1938.

Lesnoobrtni tečaj, ki bo v kratkem pričel v polnem razmahu svoj obrat, je v soboto, dne 24. t. m. prejel novo stružnico, trakovnico in električne motorje, ki jih bodo kmalu montirali. Potem bo ves obrat deloval na električni pogon, kar bo gotovo znatno dvignilo proizvodnjo ličnih igrač, ki jih vsi naši fantje z velikim veseljem izdelujejo, hoteli priti tako do skromnega zaslužka.

Boj za ležišče v slami

Žalostna socialna slika zagrebškega predmestja

Zagrebška policija je 28. septembra ob 2 zjutraj prejela pet mladeničev, ki so bili po licu in rokav okrvavljeni in opraskani. Policijska patrulja, ki je šla skozi Sredice, je iz nekega zapuščene senika zaslišala velik krik in ropot. Policija je ušla v senik in našla tam precejšnjo gručo ljudi, ki so se pretepali. Trije so ušli, pet pa jih je policija prejela. Dva izmed petorice sta bila po glavi precej potolčena. Povedala sta, da sta se tepla z onimi tremi, ki so bili tudi aretirani. Poleg teh dveh, ki sta bila poškodovana, sta bila vnuni družbi še dva, ki sta ušla. Priporočila sta tole žalostno zgodbo:

Prijeta dva in pa dva izmed onih, ki sta ušla, so vsak večer prenočevali na tistem seniku, kjer je bilo vsaj nekoliko slame. Že deset noči so tam prenočili. Snoch pa so naenkrat prišli še štirje,

ki so tudi hoteli spati na tisti slami, čeprav je bilo dovolj komaj za te štiri. Nastal je velik pretep za tistih nekaj otepov slame, kdo bo na njej ležal. V tem je prišla policija in jih razgnala.

Druga dva pa sta policiji svojo zgodbo takole pripovedovala: Prišla sta v Zagreb pred kakimi tremi tedni iz Bosne. Doma starši nimajo kruha, pa sta hotela v Zagrebu pošteno služiti denar, da bi imeli kruh tudi doma. Že večkrat so ju zaprli, češ da sta potepuha, ker nimata denarja in ne stalnega stanovanja. Dejal je: »Gospod komisar! Vsakdo nas preganja, oblast in naši sotrpini, vsakdo se obrega ob nas. Bolje bi bilo, da bi nas ne bilo, da bi nam ne bilo treba prestatati tega trpljenja.«

Satič se je okoli polne s svojim vozom po cesti vračal proti domu. Nekako na sredi poti pa mu je pridrvel nasproti tovorni avtomobil neke mariborske tvrdke. Koni, ki menda ni bil vajen avtomobilov, se je splasil. Stari kmet ni imel več časa, da bi bil konja zadržal, in konj je kakor neumen planil prav na tisto stran, koder je vozil tovorni avtomobil.

Šofer, videč grozečo nesrečo, je na vso moč zavril tovorni avto, pa je bilo vse zaman. Težkega avtomobila ni mogel več ustaviti in tako se je pričko vozilo zaletelo v kmečki voz. Satič je bil pri trku mrtev. Pokoni Satiča zapušča 20 otrok in 40 vnukov.

Premog pod strugo potoka Kotredežca

Zagorje, 30. septembra.

Pretekle dni so spustili v Potočki vasi potok Kotredežco po novi, umetno narjeni leseni strugi. Iz stare struge so polovili vse ribe ter pri tem našli tudi na nekaj prekrasnih posrvi. Ko se bo stara struga dodobra osušila, ko bo komisijski oglel nove naprave, bo rudnik začel izkopavati pod staro strugo premog, ki ni preveč globoko.

Verjetno je tudi, da bodo hišni lastniki, ki imajo svoje stavbe tod in v bližini, prejeli v najkrajšem času s strani rudnika odpovedi, ker bodo te hiše postopoma podrli.

Dve vinski kleti zgoreli

Sv. Lenart pri Vel. Nedelji, 29. sept.

Preteklo sredo zjutraj ob 3 je nenadno izbruhnil ogenj v vinski kleti Pucka Martina v Fičanskem vrhu. Od tu se je požar razširil na blizu stoječo klet in prešlo Meška Franca. Ker je primanjkovalo vode, sta obe stavbi pogoreli do tal. Mešku je še zgorela vsa posoda, polovnjaki in drugo, ki je imel pripravljeno za trgatve. Vse kaže, da je bil ogenj podtaknjen. Orožniki poizvedujejo za požigalcem.

KAVARNA IN
RESTAVRACIJA

EMONA

otvarja z današnjim dnevom
koncertno sezijo z odličnim
koncertnim in jazz-orkestrom.

Zadnja pot batujškega gospoda

Gorica, 28. septembra.

»Slovenec« je s krepko besedo in z nežno milostjo spregovoril o »batujškem gospodu« Ignaciju Lebanu. Nam Goričanom preostaja samo še poročilo o njegovi zadnji poti. Naj pridamo, najbrže zadnjo pokopnikovo sliko, posneto po fotografiji gostov nove maše dornberskega novomašnika g. Zorža, ki je bila v juliju letošnjega leta. Slika še precej jasno odraža pokopnikov značaj: plemenito dobroto z močno odločenostjo. Pušljec na njegovem ercu pa živo pove, da je bil vedrega značaja in je ljubil vedre, iskre ljudi.

Pogreb je bil — zakaj bi se človek trudil z iskanjem posebnih označb — lep, v vsakem pogledu vreden »batujškega gospoda« Ignacija Lebanu. Vodil ga je njegov najbližji, najiskrenejši prijatelj, črniški dekan msgr. Lojze Novak. Govoril mu je v cerkvi in je na njegovo krsto vrget tudi prvo lopatko prsti. Govoril mu je kot prijatelj prijatelju: preprosto, brez okrasov, iskreno. Njegove besede so pa zasegle marsikatero srce do solz. Peli so mu pevci, domači in sosedni, s srcem in z vso zaupnostjo, ki jo občuti družina, ko izgubi svojega duhovnega pastirja, svojega očeta. Bilo je okrog 70 duhovnikov, med njimi zlatomašnik msgr. Berlot iz Gorice, ki je pri cerkvenem obredu asistiral dekanu msgr. črniškemu. Ljudi je bilo pa tolika, da so tudi oblastva lahko prišla do učinkovitega prepričanja, kako naše ljudstvo ljubi svoje duhovnike.

»Gaj zaslužnih« naj postane slovenski Panteon

Ljubljana, 30. septembra.

Včeraj smo poročali o novem »Gaju zaslužnih«, ki ga je po zamisli prof. Plečnika uredila mestna občina. Povedali smo tudi, da je bilo na ta prostor prenesenih že okrog sto spomenikov in telesnih ostankov zaslužnih slovenskih mož in žena. Zdaj pa je nenadoma nastalo vprašanje, ali naj ostanejo v tem gaju samo ti zaslužni Slovenci, ki so že zdaj preneseni tja, ali naj ta kraj in v bodoče služi za pokopališče vsem slovenskim možem in ženam, ki so si pridobili pomembnih zaslug za naš narod in našo kulturo. Mnenja so po večini takaka, da ob tem vprašanju sploh ne more biti nobenega dvoma. »Gaj zaslužnih« naj bo tudi v bodoče posmrtno počivališče vseh zaslužnih Slovencev.

Za to govori mnogo razlogov, a navedemo naj le nekatere, ki jih navajajo:

Vsak kulturni narod, ki zna ceniti zasluge

svojih najboljših sinov in hčera, posveča tudi po njihovi smrti njihovim pozemskim ostankom največje spoštovanje. Francozi na primer imajo za svoje najboljši »Panthéon«, nekakšno narodno svetišče, kjer počivajo kosti vseh odličnih Francozov. Podobne stavbe imajo tudi drugi narodi. Zanje žrtvujejo velikanske vsote, kajti dobro vedo, da so prav taki kraji in prostori tisti, ki jih pred tujim svetom najbolj povzdigujejo, ker so lepo zrcalo vsega narodovega kulturnega udejstvovanja.

Misel na podoben slovenski Panteon je imel tudi naš profesor Plečnik, ki je prav pri Sv. Krištofu hotel ustvariti tri svetišča, od katerih naj bi bilo največja tisto, ki naj bi bilo Panteon. Za zgradbo takega svetišča bi bilo treba seveda ogromnih vsot, ki bi jih Slovenci skoraj ne zmogli. Zdi se, da je prav zaradi tega poiskal Plečnik drugačno rešitev, ki je mnogo cenejša, obenem pa toliko svojevrednejša in vabljivejša. Ali ni to nekaj posrečenega in nekaj takega, kar ustreza tudi našemu slovanskemu duhu?

Bleiweisov spomenik v Gaju zaslužnih

Prav zato, da bi se to uresničilo, pa bi morali zbrati v tem »Gaju zaslužnih« vse naše najboljši sinove in hčere. »Gaj zaslužnih« naj bi bil nekakšen muzej vse naše kulturne zgodovine. Spomeniki, ki so do zdaj zbrani v tem gaju, imajo prav svojevredno kulturno-zgodovinsko vrednost. Tam je spomenik, ki ima napis v metelčici, pa še drugi, ki je pisan v bohoričici, in tam so tudi spomeniki, ki pripovedujejo o naših razmerah v sedemnajstem stoletju, in še več drugih, ki imajo vsak svojo posebnost in umetniško vrednost. Pod temi spomeniki pa počivajo kosti vseh onih naših ljudi, ki so s svojim trudom dosegli, da smo Slovenci enakovredni drugim kulturnim narodom v umetnosti, znanosti in v drugih pomembnih panogah kulturnega življenja.

Edino pravilo bi bilo, da pridejo na ta kraj tudi drugi naši veleumi, ki so danes še raztreseni po najrazličnejših pokopališčih pri nas in drugod. Dostojen prostor v tem gaju bi morali dobiti Kerk, Cankar in njegova tovariša in vsi, ki so na ta ali oni način dali za naš narodni blagor vse svoje najboljši. Ta gaj naj bi bil poslednje zemeljsko bivališče tudi vseh tistih, ki sedaj žive iz naroda za narod in onih, ki jih bo še rodila slovenska mati, da bodo nekoč postali glasniki našega narodnega življenja in bitja.

Tisti, ki se zavzemajo za to, da naj se pokopujejo naši zaslužni možje in žene odslej naprej na skupnem prostoru pri Sv. Križu, naj premislijo samo tole: morda se bo čez sto let zgodilo s pokopališčem pri Sv. Križu prav isto, kakor se je zdaj zgodilo s pokopališčem pri Sv. Krištofu. In tedaj se bodo prav tako uničevali spomeniki in se bo prav tako skruli spomin naših najboljših.

»Gaj zaslužnih« pri Sv. Krištofu pa naj bi bil za vse čase nekakšno središče Ljubljane in vse Slovenije, da bi tako lahko s ponosom kazali vsakemu tujcu in sami sebi na naše najboljši, kar smo kdaj imeli.

To so razlogi za omenjeno zamisel. Naj bi se stvar pretehtala in odločila!

Slovenska prireditve za Argentine

Slovenska igra v kastilskem jeziku. - Slovenska pesem vžgala argentinske poslušalce

Buenos Aires, 21. septembra.

V Buenos Airesu deluje po raznih bolnišnicah 15 slovenskih bolniških sester, katere so marsikateremu Slovincu pomagale do zdravlja in mu s svojo dobrotljivostjo lajšale trpljenje. Ker sestre že nekaj časa zbirajo prispevke za zidanje svoje cerkve Maria de la Medalla Milagrosac, se je na pobudo sestre Odile odločila naša kolonija, da se požrtvovalnim sestram tako zahvali, da priredi slovensko veselico za argentinsko javnost, katere čisti dobiček naj gre za omenjeno cerkev.

Sestra Odila je za to priložilo pripravila zgodovinsko igrice »Dve mater« v kastilskem je-

ziku. Igra je žela med gledalci, med katerimi je bilo nad 80 duhovnikov in še večje število zdravnikov in drugih intelektualcev, veliko uspeha. Posebno pa je poslušalcem ugajala krasna slovenska pesem. »Morje Adrijansko«, »Sočič«, »Domov«, »Vsi so prihajali so žele toliko aplavzov, da so pevec kar strmeli. Tudi ostale manjše točke so gledalcem ugajale. Prisotnih je bilo okrog 1500 oseb, med njimi kakih 500 Slovencev.

S tem se je hotela naša kolonija vsaj malo oddolžiti bolniškim sestram, katere so pri tej priliki res pokazale zadovoljnost, ko so videle, da so med nami še ljudje, ki znajo biti hvaležni.

Velika nesreča v barskem rudniku

Iz Despotovca v Srbiji poročajo 29. septembra:

Snoch okoli 10 se je v resavskem rudniku »Bara«, ki je last belgajskega industrialca, zgodila velika nesreča, pri kateri je bilo več rudarjev ranjenih. Ko so iz rova štirje vagončki vlekli tovore premoaga, se je naprava blizu izhoda odrgala, nakar so vagončki s strašno hitrostjo zdrveli nazaj v jamo, ki je 17 m globoka. Pri tem so se vagončki zaleteli v skupino rudarjev, ki so nakladali premog. Prvi je bil ranjen Aleksa Jovanovič, 31 let star rudar, kateremu je odrgalo obe nogi. Čeprav je bil siromak tako nenadno hudo ranjen, je vendar imel še toliko prisebnosti, da je na ves glas zakričal: »Bežite, nesreča!«

Bilo pa je že prepozno. Vagončki so s silno naglico premetali in pokopali še nekaj drugih rudarjev. Šele ko so se zaleteli na dno rova, so obstali, nakar so prihiteli drugi rudarji in pričeli reševati svoje ranjene tovariše. Ranjenih je mnogo rudarjev, vendar so po večini njihove rane lažje narave. Poleg nesrečnega

Jovanoviča so zlasti hudo ranjeni še tile trije rudarji: Jošip Kuhar, star 31 let, doma iz Huma, Ivan Kifič, 30 let star, doma iz Idvorice, in Vladimir Jovanovič, 28 let star, doma iz Bukovca. Hudo ranjene so z avtomobilom pripeljali v bolnišnico Bratovske skladišnice v Senju. Na kraj nesreče je bila poklicana policija.

Še ena rudniška nesreča

V sarajevsko bolnišnico so 29. septembra pripeljali dva hudo ranjena rudarja iz rudnika Katanj. Rudar Idriz Hasagič je delal pri žični železnici ter vodil poln vagonček. Naenkrat je opazil, da od druge strani prihaja šest vagončkov. Skočil je k signalni kretnici, da bi onih šest vagončkov ustavil. V tistem hipu pa ga je že zadel eden izmed vagončkov in mu zdrobil obe nogi. Druga nesreča pa se je na drugem kraju istega rudnika zgodila rudarju Salku Aličeviću, kjer mu je vagonček tudi prizadel hude poškodbe.

Gospodarski pomen sudetsko-nemškega ozemlja

Kaj pravijo Nemci o novi ČSR

Pisali smo že o gospodarskem pomenu sudetskoneškega ozemlja, s katerim bo Češkoslovaška izgubila velik del svoje industrije, kraje z najboljšo razvito tekstilno in drugo industrijo. S tem v zvezi je zanimivo pisanje agencije Deutscher Dienst, ki polemizira s Čehi in pravi, da bo tudi po odstupu sudetskoneškega ozemlja Češkoslovaška zmožna nadalje gospodarskega življenja. Pri sudetskoneški industriji gre predvsem za tako zvano predelovalno industrijo in luksuzno industrijo: tekstilno, keramično in industrijo zablonjskih izdelkov (Gablonsker Ware). Vse velike prvotne industrije ostanejo Češkoslovaški: večina težke industrije in strojnih tovarov kakor tudi industrija orožja, ki je prav močna.

Glede lesa ugotavlja že omenjena nemška agencija, da ga imajo sudetskoneški kraji mnogo, veliko gozdov pa bo ostala tudi Češkoslovaški, ki bo še nadalje lahko izvažala les. Tudi bo ostala Češkoslovaški vsa industrija sladkorne pese, ker leži na českim ozemljem in bo Češkoslovaška še nadalje izvažala sladkor v istih količinah kot doslej.

Glede prehrane prebivalstva pravi nadalje omenjena agencija, da bo Češkoslovaška v novi obliki zelo na dobrem, ker bo lahko sama preživljala svoje prebivalstvo. Vsekakor pravijo, da bo z odtopom industrijskih pokrajin prehranjevalna osnova za novo Češkoslovaško boljša kot doslej.

Na drugi strani pa ugotavljajo Nemci, da s pridobitvijo novih industrij Nemčija ne bo tako gospodarsko okrepljena, kot se zdi nekaterim. Te industrije namreč niso osnovne industrije. Povečala se bo le produkcija rjavega premoga v znatni meri. Tudi za izboljšanje preskrbe z lesom sudetskoneško ozemlje ne bo dosti prispevalo. Za nemško prehranjevalno bazo pa pomeni prihod sudetskoneških ozemelj poslabšanje.

V prometnem oziru pravijo Nemci, da Češkoslovaška ne bo na slabšem, ker se bodo le skrajšale nekatere transverzalne linije. Priključitev na nemški promet bo velik problem za nemško prometno politiko in pravijo Nemci, da naj se tudi Čehi potrudijo za svoje ozemlje, kako bi ga najbolje na novo zvezali s središči države in med seboj.

Krapin. Obveznice tega posojila so bile notirane tudi na dunajski borzi. Ker pa je bilo to posojilo že popolnoma izžebano in s tem amortizirano, je sedaj bil ta papir črtan z uradne tečajnice dunajske borze. Po računskem zaključku TPD za 1937 je bilo tega papirja v oktobru na koncu leta 1937 za 41.531 din.

Promet v naših pristaniščih. Meseca avgusta izkazuje promet v naših pristaniščih 10.644 ladij z 2.1 milij. ton (julija je bilo 9.845 ladij z 1.9 milij. ton). Po pristaniščih se razdeli promet sledeče (v oklepajih podatki za julij): Split 1.272 (1.308) ladij s 358.000 (375.000) tonami, Šibenik 446 (399) s 88.000 (81.000) tonami, Sušak 499 (462) ladij s 145.000 (138.000) tonami, Dubrovnik 590 (531) ladij s 287.000 (260.000) tonami, Zelenika 124 (105) ladij s 11.000 (5.000) tonami in Metković 133 (132) ladij z 22.000 (19.000) tonami, ostala jugoslovanska pristanišča 7.580 (6.917) ladij z 1.190.000 (1.058.000) tonami.

Licitacija. Pri Štabu dravske divizijske oblasti v Ljubljani bo dne 1. oktobra licitacija za dobavo večjih količin ovsa.

Osebam, ki se ne morejo zadostno kretati, pa trpe vsled tega na zaprtju in motnjah pri prebavi, združenimi s pomanjkanjem teka, nudi večtedensko zdravljenje z naravno »Franz-Josefovo« gorenko vodo zelo dobre uspehe. Uživa se dnevno 1 čaša »Franz-Josefove« gorenke vode zjutraj na tešče ali zvečer, preden greste k počitku. Ogl. reg. S. br. 30474/35.

Borza

Dne 30. septembra 1938.

Denar

Na curiški borzi sta poskočila Pariz in London, dočim je Newyork padel. Iz tega se vidi prijaznejše razpoloženje na svetovnih tržiščih.

Na naših borzah je ostal angleški funt nezpremenjen: v Ljubljani na 238 denar, v Zagrebu na 238 blago, v Belgradu na 237.20—238.80.

Nemški čeki so se nadalje okrepili, najbolj na belgajski borzi, najmanj na ljubljanski borzi. Tako so nemški čeki narasli v Ljubljani na 13.9 do 14.10, nadaljnje blago pa je bilo po 14.35. V Zagrebu so nemški čeki narasli na 13.90—14.10 in so ravno toliko beležili tudi za sredo oktobra. V Belgradu so pa narasli na 14.2146—14.4146.

Grški boni so beležili v Zagrebu 31.15—31.85, v Belgradu 30.98—31.68.

Devizni promet je znašal v Zagrebu 483.498 dinarjev, v Belgradu 3.687.000 din.

Ljubljana — tečajsi primom:

Amsterdam 100 hol. gold.	2379.16—2393.76
Berlin 100 mark	1760.52—1774.40
Bruselj 100 belg	745.95—751.01
Curih 100 frank	996.45—1003.52
London 1 funt	210.56—212.61
Newyork 100 dolarjev	4368.51—4404.82
Pariz 100 frankov	117.77—119.20
Trst 100 lir	231.45—234.53

Curih. Pariz 11.875, London 21.20, Newyork 439.50, Bruselj 74, Milan 23.25, Amsterdam 239.25, Berlin 176.50, Stockholm 1019.40, Oslo 106.50, Kopenhagen 94.65, Buenos-Aires 111.50, Tokio 122.

Vrednostni papirji

Tudi danes se je stopnjevalo prijaznejše razpoloženje na naših efektivnih borzah in so tečajji šli skokoma v višino. Pri skoraj vseh papirjih se

Tombola v Zagorju ob Savi

je preložena!

:: Dan igre bo objavljen kasneje ::

je zopet pojavilo povpraševanje. Pomembno je tudi ugotoviti, da se je za vojno škodo pojavilo tudi že povpraševanje po terminskem blagu. — Promet je bil v Zagrebu slab. V Belgradu je znašal 2.469.000 din.

Ljubljana. Dr. papirji: 7% investicijsko posojilo 96.50—99, agrarji 60—63, vojna škoda promptna 475 denar, begluske obveznice 88 denar, dalm. agrarji 82 denar, 8% Blerovo posojilo 92 denar, 7% Blerovo posojilo 87 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 95 denar. — Delnice: Narodna banka 7.200—7.300, Trboveljska 170 denar.

Zagreb. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 96—99, agrarji 60—64, vojna škoda promptna 470 denar, za konec oktobra 470 denar, begluske obveznice 88 denar, dalm. agrarji 87—89, 4% ev. agrarji 59—60 (59), 8% Blerovo posojilo 92 denar, 7% Blerovo posojilo 87 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 95 denar, 7% stab. posojilo 95—96 (95). — Delnice: Narodna banka 7200 denar, Priv. agrarna banka 203 blago, Tov. sladkorja Bečkerek 600 blago, Osješka livarna 150 do 180.

Belgrad. Državni papirji: agrarji 62 blago, vojna škoda promptna 471—472 (473, 450), za konec oktobra 470 denar (473, 470), dalm. agrarji 90 denar (90), 4% ev. agrarji 62 blago, 8% Blerovo posojilo 94 denar, 7% Blerovo posojilo 90 denar, 7% stab. posojilo 97.50—100. — Delnice: Narodna banka 7200 denar, Priv. agrarna banka (230).

Žitni trg

Novi Sad. Fižol bački in sremski 138—140, banatski 136—138, vse ostalo brez spremembe. Tendence mirna. Promet srednji.

Sombor. Pšenica in bč. okol. Sombor 153 do 155, gorn. bačka 154—156, sremska 153—157, slava 154—156, bačka in banatska Tisa slep 154 do 156, srednja bačka in bačka okolica Sombor 153—155. Oves bački, sremski in slavonski 135 do 140. Rž: bački 145—147. Koruza: bačka in sremska 137—138. Otrobi brez spremembe. Fižol: bački beli 325—330. Tendence mirna. Promet 44 vagonov.

Cene živine in kmetijskih pridelkov

Cene živine in kmetijskih pridelkov. V Ptuj, 27. septembra 1938. Voli I. vrste 5, II. vrste 4, III. vrste 3.25 din; telice I. vrste 4.75, II. vrste 4.25, III. vrste 4 din; krave I. vrste 5, II. vrste 3.50, III. vrste 2.50 din; teleta I. vrste 6; prašiči špeharji 8 din, pršutarji 7—7.50 za 1 kg žive teže.

Goveje meso I. vrste prednji del 10, II. vrste 8 din, I. vrste zadnji del 12, II. vrste 10 din; svinjina 18 din; čisti med 16—18 din; goveje surove kože 10 din, telečje surove kože 11 din, svinjske surove kože 9 din za 1 kg.

Pšenica 170, ječmen 170, rž 160, oves 170, koruza 170, fižol 150, krompir 50—60, seno 75, slama 25, jabolka I. vrste 250, II. vrste 150, hruške I. vrste 500, II. vrste 400, pšenična moka 325—350, koruzni zdrob 250—300 za 100 kg.

Navadno mešano vino pri vinogradnikih 3 do 4, finejšje sortirano vino pri producentih 5—7, novo vino 4—5 din za liter; mleko 1.50 din za l.

Razširjenje uvozne kontrole

Ko smo včeraj poročali o razširjenju uvozne kontrole na 19 novih predmetov, se ni bilo natančnih podatkov o obsegu tega razširjenja. Danes posnemamo o tem po Jug. kurirju naslednje podatke: Vse uvoz predmetov z najnovejše liste je znašal leta 1937 213.8 milij. din, do tega je bilo uvoženih iz neklirinskih držav 71.1 milij. din. Največ teh predmetov iz neklirinskih držav je prišlo iz Amerike, Anglije in Švice, ki bodo torej zaradi razširjenja uvozne kontrole najbolj prizadete. V naslednjem navajamo vrednost uvoza teh predmetov v lanskem letu in koliko je prišlo tega uvoza iz neklirinskih držav (vse v milij. din):

vse uvoz od tega iz nekl. držav

paradižniki	1.4	1.0
čebula	0.4	0.4
kakao	11.5	11.4
čaj	6.2	6.1
razne začimbe	5.5	5.4
prečiščen parafin	11.5	2.4
ekstrakti za stroje	15.5	12.7
kem. preparati	32.0	8.0
barv. preparati	3.7	1.8
puder itd.	3.3	2.9
evil. predvrg	1.0	0.5
kožuhovina	20.1	0.8
filmi	14.6	8.5
odpadki od stekla	3.1	1.5
parni kotli	9.0	0.7
bicikli in motocikli	58.2	0.3
pis. in rač. stroji	16.9	6.7

Iz te liste vidimo, da so nekateri predmeti teži, da bo skoraj težko preusmeriti njih uvoz iz drugih držav, na drugi strani pa so zopet predmeti, ki igrajo majhno vlogo pri uvozu iz neklirinskih držav, ker prihajajo pretežno iz klirinskih držav.

Izvoz proti plačilu v prostih devizah

Ta odlok se nanaša na predmete, katerih smo lani izvozili za 272.4 milij. din, od tega je šlo v klirinske države 206 milij. din, ostanek 66.4 milij. din pa v neklirinske države. Ta ukrep pomeni, da bomo pristali na klirinske države, naj nam te predmete plačajo v prostih devizah, posebno ker gre za predmete, ki so jim nujno potrebni in ki jih morajo tudi drugim državam plačati v devizah. Predmeti so naslednji (vrednost je označena v milij. din):

vse izvoz od tega v klirin. države

Kože	1.8	1.4
hrastovi pragovi	39.9	5.7
špirit	1.7	1.7
boksit	64.6	64.1
žel. ruda	84.8	83.1
mangan. ruda	0.3	0.8
evin. ruda	2.2	0.3
pirit	21.1	21.1
glicerin	2.5	1.5
celuloza	15.2	1.9
železo obročno	0.4	0.4
aluminij	4.3	0.4
feromangan	29.9	24.3

Od klirinskih držav so zaradi tega odloka najbolj prizadete: Nemčija, Češkoslovaška, Madžarska, Rumunija, Italija in Poljska. Ostali predmeti, kateri so navedeni v seznamu, so šli že sedaj večinoma v neklirinske države, tako da so nam bili plačani v prostih devizah.

Cene sadja

Mariborski vinarski in sadjarski zavod poroča:

Cene sadja v preteklem tednu so bile zelo nestalne. Jabolka so se prodajala tudi že pod 2 din. Padec so povzročile sledeče okolnosti: Zaradi izrednih političnih razmer niso prišla v pravem času odobrenja od nemške vlade za devize, kakor so to trgovci pričakovali. Ker so trgovci upali, da bodo devize za september kmalu došle, so nakupovali sadje toliko časa, da so napolnili e sadjem vsa svoja skladišča. Ker je bilo to sadje nakupljeno večinoma nezrelo, se je to sadje zaradi nepopolne dozorelosti začelo kvariti v skladiščih. Posebno so se založili e sadjem v svojih skladiščih podeželski trgovci, ker so lahko nakupovali sadje od kmetovalcev po zelo nizki ceni po 2 din in največ do 2.25 din. Zaradi zastoja pri izvozu sadja se je sadje v skladiščih začelo kvariti. Zato so to sadje ponujali mali trgovci večjim sadnim trgovcem-eksporterjem, ki so eksportirali to sadje na račun predprodaja.

Sedaj je zavladalo v sadni trgovini zopet bolj živahno poslovanje, ker je nemška vlada že odobrila devize za september v množini 300 vagonov po 10 ton.

Zato je upati, da bo sadna trgovina zopet oživela in da se bodo cene sadja popravile. Po 25. septembru t. l. so določene cene sadja sledeče: Za namizna jabolka II. kvalitete 3.50 din, za namizna jabolka I. kvalitete 3.85 din, za zlate parme je cena 4.34 din. — Te cene so mišljene za franko jugo-meja in nemška marka računa na 14 din. Po 25. septembru 1938 bo dovolil Prižad izvažati v Nemčijo tudi moščno sadje. Cena za moščno sadje je preračunana na 1.82 din franko jugo-meja. Izgledi za sadno trgovino za bodočnost so najboljši, ker je veliko povpraševanje po sadju in ker bo nemška marka meseca oktobra najbrž višja kot za mesec september.

Cena grozdju je na trgu od 6 do 8 din. V vinogradih se grozdje jako lepo razvija in je upati na srednjo dobro kvaliteto.

Anketa o delu Inozemcev pri nas

Zagreb, 30. septembra 1938.

V sredo 28. septembra zvečer je priredilo Združenje trgovcev v Zagrebu anketo o inozemcih v našem gospodarstvu. Tej anketi je prisostvoval v imenu Združenja trgovcev predsednik Društva trgovskih potnikov g. Janko Krek.

Na tej anketi je bilo rečeno, da so prišli inozemci v naše gospodarstvo na dva načina: prvi je bil legalni način, da so izkoristili reciprociteto, katero ima naša država, drugi pa je, da se krijeja pod našimi firmami, pa delajo za interese inozemskega kapitala.

Iz drugih poročil na anketi posnemamo, da je to tretja tozadevna anketa Združenja trgovcev. Po stanju dne 1. januarja 1938 je bilo od 2.172 trgovcev, članov združenja v Zagrebu inozemcev 116 ali 5.34%. Največ tujcev dela v manufakturni stroki (54), odn. se jih 40 bavi z agenturno-komisijami posli. Po narodnosti je največ Avstrijcev: 32, Čehov 31, Nemcev 10, Romanov 9, Rusov 8 itd. Po poročilih se je razvila zanimiva debata, ki je pokazala, na kako mnogo načinov ei služijo inozemci pri nas kruh. Zastopniki organizacij so v prvi vrsti zahtevali, naj oblastav revidirajo vsa dovoljenja za bivanje inozemcev in tudi kvalificiranih delavcev in da se dovoljenja v nobenem primeru ne dajo brez zaščitnega pristojne zbornice. V debati je g. Krek pokazal tudi na oni del naše industrije, ki živi od nne, pa vkljub temu noče imeti potnikov in zastopnikov naše narodnosti, kar je vsekakor vredno vse obsodbe. Pokazalo se je nadalje tudi, da mnogo industrij pri nas vendar dela, čeprav so odšli inozemci sedaj proč. Splošno se je ugotovilo, da bi morali trgovci bolj upoštevati domače potnike in zastopnike in ne oddajati naročila inozemskim potnikom in agentom. Tudi z ozirom na sedanja položaja je bila izražena bojazn, da bodo skušali mnogi tujci priti k nam, da ei služijo dobre zasluzke. Anketa je bila prav zanimiva in je pokazala, da se hrvatsko gospodarstvo vedno bolj zaveda, kako veliko škodo mu prizadeva delo inozemcev. Tudi za nas je ta anketa nauk, da moramo biti na straži.

Nemško-jugoslovanski gospodarski odnošaji

V Trstenem pri Dubrovniku se mudí že dalje časa nemški gospodarski minister dr. Funk. Listom je dal g. Walter Funk izjavo, v kateri najprej hvali lepote naše države, nato pa je dejal, da so gospodarski odnošaji med obema državama zelo stabilni. Okoli 50% jugoslovanskega izvoza gre v Nemčijo in okoli 35% jugoslovanskega uvoza prihaja iz Nemčije, kar se bo še povečalo, oz. popravi lo v jugoslovansko korist. To je prirodna in gospodarska pot, katere namena ne more ovirati noben politični interes. G. dr. Funk potuje v Belgrad, kjer se sestane s kmetijskim in trgovskim ministrom, da se etiki še povečajo, ker vse možnosti se niso izčrpale. Glede tujkega prometa je ugotovil, da so Nemci povesod dobro sprejeti in da je Jugoslavija predestinirana za velik tujski promet. Končno je dejal g. Funk, da je bila letošnja nemška žetev rekordna, kakršne še ni bilo v zadnjih 30 letih. Vendar bomo še nadalje ostali kot doslej največji kupci jugoslovanskih proizvodov.

Domače vesti

Ustavljena je ponovna izročitev brez pretovarjanja vagonskih pošiljatev, ki so namenjene inozemstvu.

Izvoz sadja in pomanjkanje vagonov. Iz Maribora poročajo, da se zadnje dni opaža zastoj izvoza jabolk, ker prihajajo za nakladanje v pošte le tuji vagoni; naša železniška uprava je namreč zaradi tega, ker je za časa največje izvozne sezone poslala mnogo vagonov v inozemstvo, zašla v težkoče pri dostavljanju vagonov. Zaradi tega za družje tudi domače vagona, da ji ne bi bilo potrebno pahtevati jih nazaj od inozemstva, ki jih tudi potrebuje mnogo več kot normalno.

Se 50.000 znamk Jugoslovanske unije za zaščito otrok. Poštni imnister je odobril, da se d v promet se 50.000 poštnih znamk Jugoslovanske unije za zaščito otrok. Znamke so po 0.50, 1 in 2 din s poviškom 0.50, lin 2 din. Znamke se bodo prodajale od 1. do 7. oktobra 1938.

Uvozniki prispevki za uvoz tekočih goriv. Pod točko 3 obvestila, ki smo ga objavili v Slovencu z dne 25. septembra, je treba dodati za benocolum in plinskem oljem še petrolej, za katerega znaša prispevek 5 din za 100 kg.

Rekonstrukcija ceste Sušak-Bakar. Za 2. november 1938 je razpisana licitacija za rekonstrukcijo državne ceste Sušak-Bakar, ki meri 11 km, proračunska vsota je 12.002.194 din. Gre za površinsko obdelavo cestišča.

Keramična industrija, d. d. Zagreb, (ki ima tvornice v Sloveniji: Petrovče in Nemški dol pri Celju). V trgovinskem registru v Zagrebu je bil vpisan nov član ravnateljstva: g. dr. Egon Stare iz Ljubljane.

Šteyr-Daimler-Puch, jugoslovanska trgovska družba z o. zavezo, Ljubljana, podružnica Zagreb. V zagrebškem trgovinskem registru je bil pri tej družbi izbrisan poslovodja Goet Pavel in vpisan dr. Georg Meindl.

4% izbreblivo zlato posojilo Trboveljske premožokopne družbe iz leta 1893. Leta 1893 je najela TPD hipotekarno posojilo 1.5 milij. gold., ki je bilo obrestovano po 4% in se je imelo vrniti v 45 letih z izžebanjem. To posojilo je služilo družbi za nakup rudnikov v Kočevju, Ojstrem, Libovah, Rimskih toplicah, Laškem in Krapini kakor tudi za povečanje obratov v Kočevju in

Sport

Vojni minister pokrovitelj grajske dirke

V popolno razumevanje našega motociklističnega gibanja in naših težejih javljamo motoristom, da je prevzel pokroviteljstvo dirke na Grad »Seunigov Memorial« sam vojni minister armijski general Nedič Miljutin, minister za vojsko in mornarico. Uprava Moto-Hermesa je dobila tozadevno uradno obvestilo iz kabineta ministrstva za vojsko in mornarico. Gospod minister, ki je prevzel pokroviteljstvo grajske dirke, je poklonil Moto-Hermesu najlepše darilo, ki ga bo prejel najboljši vozač grajske dirke.

Mešana občina ljubljanska je izkazala hvalevredno naklonjenost s tem, da je odprvala po iniciativi g. župana g. dr. Adlešiča nedostake na cesti, in se nahaja proga v vzornem redu.

Prijavljeni so motoristi - tekmovalci vseh nacionalnih klubov v Jugoslaviji, med drugimi znani dirkači iz Maribora, Kranja in Zagreba, katerih predstavnika za gorske dirke sta gotovo Hermežan Starič in Ilirijan Šiška.

Konkurenca bo silno huda in se bodo pomerili v vseh kategorijah med seboj najboljši jugoslovanski dirkači, zaradi česar je za enkrat gotovo še uganka, kdo bo »junak dneva«.

Po prijavah sodeč bo število dirkačev letošnje dirke na Grad rekordno. Posetnikom se bo spričo tega nudil nepopisen užitek. Ker je Hermežanom običajno nebo naklonjeno in tudi ni najavljenih drugih prireditev, se tudi zdaj ne strajajo, da ne bi bil odziv občinstva enako rekordan, kakor bo rekordno število motociklistov-dirkačev.

Občinstvo ima dostop na Grad k progi iz vseh dobodov, cesta pa bo zaprta točno ob 12. Pokoravajte se disciplini in rediteljem. - Moto-Hermes.

Ilirija otvori novo igrišče

SK Ilirija otvori svoje novo igrišče za Kolinsko tovarno danes popoldne ob pol 3 s seniorskim mitingom. Ta miting, ki se vrši prvič po 5 letih na lastnem igrišču, bo pritegnil danes popoldne na start najboljše jugoslovanske lahkootletke. Zlasti se tega veselo ilirijanski lahkootletci, saj bodo po dolgem času zopet razmahnili svoje delo na svojem igrišču in ponovno začeli z velikim veseljem trenirati in dosegati nove uspehe.

V nedeljo dopoldne ob 9 in popoldne ob pol 3 pa se bodo pomerili istotam odlični juniorji zbrani iz vseh krajev Slovenije. Po pripravah sodeč bo to miting, ki bo po številu presegal vse dosedanje mitinge. Pa ne samo po številu, tudi po kvaliteti bo to eden najlepših mitingov. Saj so naši slovenski juniorji odlični in nekaj izmed njih jih je že nastopilo tudi v reprezentancah. Če mislimo tu na Koširja, Čičarja, Meralo, Mausserja itd., lahko vemo, da bo borba za prva mesta napeta in prepričani smo lahko, da bodo šele zadnji metri odločevali zmage. Prireditelj pa, ki se zaveda, da je

nizka vstopnina najboljša vaba za gledalce, je tudi to upošteval in nastavl srkajno ceno, to je 2 dinarja. Tekmovalci (prvi trije) v vsaki disciplini dobe krasne diplome.

SK Ilirija (lahkootletika). Pozivam vse seniorje in juniorje, da se udeležijo klubskega mitinga danes in jutri polnoštevilno. Vsak naj prinese s seboj opremo, kolikor mu jo manjka, jo bo dobil na igrišču. Vsi starejši člani pa se naprošajo, da pomagajo pri izvedbi mitinga.

Mariborski šport

Maribor, 30. septembra.

Zaključni lahko-atletski meeting

Kot zaključek letošnje zelo uspešne in pestre lahko-atletске sezone prireja športni klub Zelezničarj v nedeljo 2. oktobra na svojem krasnem stadionu propagandni meeting za seniorje in juniorje. Program obsega po vrstnem redu sledeče discipline:

Seniorji: 1. 100 m predteki, 2. met kladija, 3. skok ob palici, 4. tek 800 m, 5. skok v višino, 6. 100 m finale, 7. met diska, 8. tek 3000 m, 9. skok v daljino, 10. met krogla, 11. štafeta 800x400x200x100 m.

»Looping the loop« Jubilej umetnega letenja

Pred 25 leti, v septembru 1913, so se pojavili trije taki dogodki v letanju, da je svetu kar sapo zaprla: Garros je kot prvi preletel Sredozemsko morje; Prévost je dosegel, za tedanje čase čudovito brzino, 200 km na uro, in, kar je ves svet

Akrobacije v zraku

osupnilo, je Pégoud prvokrat izvajal »looping the loop«, ki je njegova ime tako proslavilo.

Ce si dandanes ogledamo izvajanja sodobnih umetelnih letalcev, se nam dozdeva to, kar se je posrečilo Pégoudju, prav skromen začetek. Predvsem so ti umetelni poleti vzbudili v človeku občutek, da človek zares postaja gospodar ozračja, ko tako svobodno, ko da je brez vsake telesnosti, plava po zraku in se prekopicava. Pégoud je povedal, kako da je to začel. Ko je nekdo letel po zraku, je zašlo njegovo letalo v nevaren položaj, zdelo se je, da se bo prekucnilo in strmoglavilo na zemljo. Nato pa se je mahoma postavilo v pravo lego. V teh kratkih, hudih trenutkih je Pégoudju prvokrat prišlo na mar, da vendar ni tako težko, če bi letel z glavo navzdol in navpično proti zemlji. »Preskušal sem,« je dejal dalje, »da sem mogel s previdnim ravnanjem letalo spet spraviti pokoncu. Ko sem pristal, sem to koj povedal Blériotu. Pojasnil sem mu, da se more kak hladnokrvni človek v ozračju povsem obrniti in z glavo nizzol leteti. Dejstvo, da ni pri tem nobene nevarnosti, le če je letalec priseben, je pač za vse letalce izredno važnega pomena. Blériot je dejal: »Pégoud, to je treba premisliti. Vi boste postavili svoje življenje na tehnično, in odgovornost za to je tako velika, da se ne morem koj odločiti zanjo.«

»Čez nekaj dni mi je povedal,« je govoril Pégoud dalje, »da naj poskusim tak polet. Vzletel sem, se obrnil, letel z glavo nizzol, se spet spravil v navadno lego in sem srečno pristal. Vsa zadeva ni prav nič nevarnejša kot navadno letenje. Pri-

znati moram pač, da sem se spočetka bal. Vzel sem si padalo s seboj, ki sem ga bil že prej preskusil. Nato se je zares vse lepo izteklo. — Ne morem pa natčno povedati, kaj sem občutil, ko sem letel z glavo nizzol. Najboljši primer je pač ta, da je tako, kakor če z glavo skočiš v vodo. V vodi kot v zraku ne občutiš padanja. Voda nas nese in prav tako zrak v tej brzini, ki letimo z njo. Privežem se z jermenom, četudi, da sem povsem na varnem in da se mi ne bo nič zgodilo. Spočetka, ko se sprednji del letala dviga više in više, je človeku, kakor bi drsel po kolesih po navpični steni navzgor. Pri tem ni nobenih sunkov in pretresov. Letalo sluša vodnika in se mirno vrti dalje in potem je doseženo: letiš z glavo nizzol. S te lege imaš čudovit razgled na zemljo. Le to je, da ti petrolej iz motorja škropi v obraz. Spominjam se, kako sem si prvokrat dejal:

»Haló, Pégoud, menda se ti sanja! Saj sploh ne letiš, ampak dobivaš prho na glavo ko pri brivcu.« Vendar bi to letenje z glavo nizzol toplo priporočal, dobro je za pljuča in te osveži. Ta ti namoesti teden dni bivanja pri morju. A oblečen bodi v staro obleko, saj ko prideš nizzol, si tak kot v cunjah. To je seveda vpliv petroleja.«

Pégoud je pri tem vedno poudarjal, da mu ni za to, da bi proizvajal akrobatske umetnosti, marveč bi rad le dokazal, da je moči letalo, pa

Akrobacije v zraku

bodi v tej ali oni legi, spraviti spet v ravnotežje, ne da bi bil pilot v nevarnosti. »Premikam se v različnih legah, posnemam vsakrno padce, pa letalo spet spravim v pravo lego. S tem sem hotel svojim tovarišem dokazati, da tudi v najbolj kritičnih trenutkih ne smejo obupati.«

Angležinje v vojaški uniformi

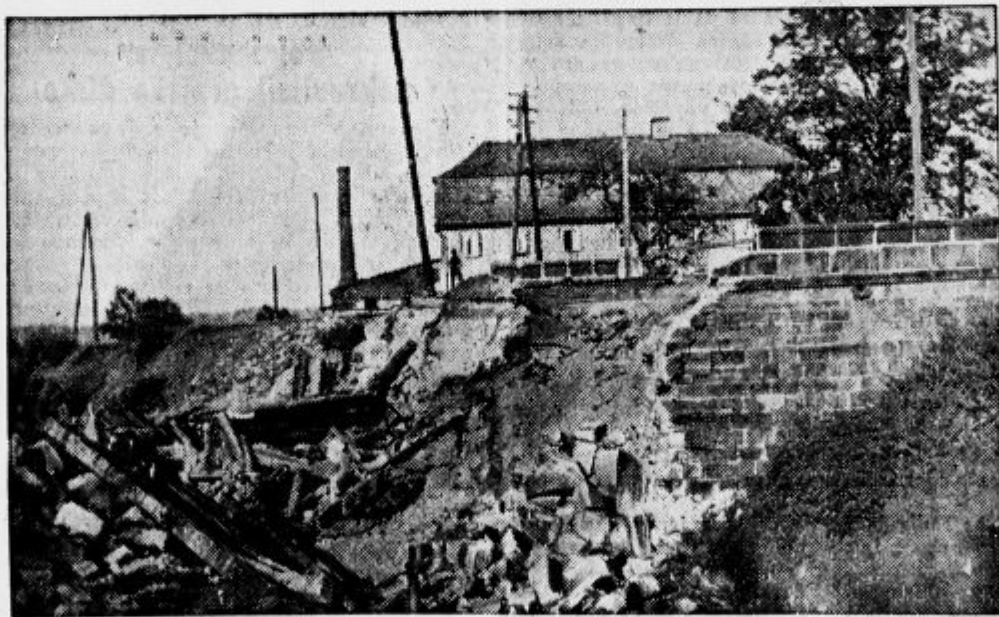
Anglija se pač prvokrat v zgodovini bavi z vojaškim izvežbanjem žensk. Nedavno je angleška vlada izdala načrt, kako bi mogle v najresnejših primerih priskočiti ženske kot vojaki na pomoč. Po vsej državi nabirajo prostovoljke, »woman territorials«. Na čelu nabiranja pa ni kak moški, marveč ženska, in sicer vdova znanega liberalnega državnika lorda Readinga.

Markiza Reading je osnovala stike z dekletskimi krogi in pa s krščanskim društvom mladih žen, da bi najprej organizirala četo za obrambo zoper letalske napade.

Markiza Reading je rojena Stella Charnaud. Doma je iz skromnih razmer in sicer iz ubožnega predmestja Londona. Ko ji je bilo 17 let, je dobila službo pri nekem odvetniku, kjer si je prisvojila iuridčne skušnje. Čez nekaj let je postala tajnica v zunanjem ministertvu, zlasti še zato, ker je bila večša več jezikov. Miss Stella se je zaročila z nekim častnikom, ki je padel v vojni. Ko je bil lord Reading imenovan za indijskega podkralja in je potreboval tajnico za svojo pisarno v Delhiju, so mu priporočili mize Charnaud. Kmalu je postala načelnica podkraljevega tajništva in malo za tem se žena podkralja.

A tudi po drugi strani jako vneto nabirajo ženske za vojaški stan. Ženska letalska četa na-

etaja in sicer z geslom: »Kar je zmogla Amy Johnson-Mollison, to zmorem tudi jaz«. Večidel so to same tipkarice in prodajalke, ki vse dni v tednu stojijo v prodajalni in žrtvujejo prosti dan za izvežbanje v letalstvu. Na letališču Romfords v Essexu je videti množico deklet v belih overalnih, ki se z vneto marljivostjo učijo za mehanikarke in pilotke.

Železni most pri Rumburgu v razvalinah.

Zaščita francoskih umetnin

Če bi izbruhnila kaka vojna, so izdelali v Franciji načrt, kako bi zavarovali mnoge umetnine in umetniške javne spomenike. Tako bi že čez nekaj minut mogli skriti poglavitne umetniške zaklade v Louvru, in sicer slike Rembrandta, Velasqueza, Goye, in že večkrat ugrabljeno pa spet najdeno Leonardovo Mono Liso, ki bi kar izginile v za to pripravljene zaboje, v katerih bi jih naglo odpeljali iz Pariza. Težja je zaščita umetniških spomenikov in javnih cerkvenih stavb. Za varstvo dragocenih poslikanih oken so določeni obsežni ukrepi, ki bo po njih že v pol ure moč očar treška dragocena okna zavarovati sprčo vseh napadov.

Zaklad v vodi

Iz Kölna poročajo: Otroci, ki so se te dni igrali v Kölnu, so zagledali v vodi obrabljen zavoj. Posrečilo se jim je potegniti ga na breg in ko so ga razvili, so našli v njem za mnogo tisoč mark zlatih deviz iz raznih držav. O najdbi so obvestili policijo, ki je stvar vzela v roke in naročila potapljaču, da naj na tem mestu Rena išče, ali bo še kaj našel. Potapljač se ni zamen trudil. Vsega skupaj je ležalo v Renu za 33.000 mark zlatih deviz. S to zagotovo najdbo imajo dosti posla policija v Kölnu in osebe varnostne vodne straže.

»Rad bi mlado, lepo, bogato, dobro in pametno ženo!«

»Verjamem, dragi moj! Pozabil si pa, da množestvo ni dovoljeno!«

Državniki na sestanku v Münchenu 29. septembra, da se je ohranil mir

Hitler

Daladier

Mussolini

Chamberlain

Britska legija

V teh dneh je dosti slišati o tako zvani britski legiji, ki so jo državniki predlagali, da bo pazila na red in mir v spornem ozemlju Češkoslovaške, ko ga bodo zasedali.

Britska legija je organizacija angleških vojakov iz svetovne vojne, ki jim zdaj poveljuje major sir Francis Featherston-Godley. Legija se je stvorila kmalu po svetovni vojni in se je v letih od leta 1918 do danes že večkrat izkazala za mirnim tovariškim mišljenjem in vedenjem spriču bivših nasprotnikov. Ko se je Hitler vdal, da naj legija pazi na red v času zasedanja, je tako tudi izrazil priznanje zaupanja tem vojakom. Nedavno je 800 nemških vojakov iz svetovne vojne obiskalo britsko legijo, ki jih je prav prijazno sprejela. Na skupni večerji je Nemec Oberlindober izročil legiji kip, kjer sta upodobljena dva nemška vojaka, ki sta sama ranjena, pa neseta še hujše ranjenega angleškega vojaka iz napadalnega okoliša. Razen Oberlindoberja sta na večerji govorila še predsednik legije in general v. Fabeck.

Kakor je navadno na takih sestankih, se je izkazalo tudi tukaj, da se vojaki iz svetovne vojne odlično sporazumevajo in so prežeti s spoštovanjem spriču žrtv bližnjega iz te ali one države. Vprav ti vojaki vedo najboljšo, kaj je vojna bila in kaj je.

Kralj angleških šaljivcev umrl

V Londonu so pokopali Williama Horaca, ki je veljal za nekronanega kralja angleških šaljivcev. Tele dogodke pripovedujejo med drugimi o njem: Leta 1905 so v Londonu imeli kot gosta sultana z Zanzibara. Student Horace se obleče v orientalske obleke, namaže obraz in roke s črno barvo ter se v spremstvu dveh prijateljev nedomoma pojavi na svoji šoli kot znameniti sultan. Sam ravnatelj šole ga je sprejel in vodil po vsem poslopiju. — Drugič spet se je preoblečen v navadnega delavca pojavil na cesti in na najbolj prometnem kraju začel kopati jamo. Policist je takoj ustavil ves promet in »delavec« je kopal cel dan. Proti večeru se je odstranil. Drugi dan pa se je ves London smejal potegnjemu policistu. — Spet drugič je ustavil na ulici elegantnega gospoda in ga prosil, naj mu drži vrstico, da odmeri neko dolžino. Student se je nato podal okoli ogla hiše in tudi tam prosil drugega pasanta, da mu je držal drugi konec vrvice. Gospod »inženir« se je nato odstranil, gospoda pa sta sredi največjega prometa držala vrstico nad svojo uro, dokler nista zaznala, da ju je zvitočje ukanil. Drugi dan pa so priobčili sliko gospodov londonski listi v veselje vsega mesta.

»Jaz grem. S takim oslom ne morem govoriti.«

»Ostanite. Jaz pa lahko!«

»Zakaj ste pa stol vrgli v ženo?«

»Ker mi je bila miza predalet!«

Žeja velemesta

Potreba pitne vode Landončanov je neizmerno velika, vendar razumljiva, če upoštevamo velikanško število prebivalcev. Uprava tega velemesta mora stalno skrbeti, da je preskrba z vodo na taki višini, ki more zadostiti največjim zahtevam. Zdaj gradijo za mesto London nov rezervoar v Staines v provinci Middlesex. Zdjaj so odmerili 1.250.000 funtov šterlingov za en sam del, ki bo vseboval 4400 milijonov galon vode. Lansko poletje je bil prostor, kjer gradijo rezervoar, še obdelano polje. Zdjaj je ravnina, ki je obdana s 50 čevlji visokimi nasipi. Več ko 1000 delavcev dela dan in noč po 10 ur na dan in delali bodo 30 mesecev. Rezervoar bo 20 m globok. Da bodo zgradili obrežne nasipe, bodo potrebovali 7 milijonov ton zemlje, ki jo bodo ondizkopali, in razen tega bodo potrebovali še 680 tisoč ton zemlje za jez. Iz Temze bodo črpali vodo v ta rezervoar in s tem sistemom bo del Londona oskrbovan z vodo.

Vrhovni poveljnik franc. armade, general Gamelin (na desni) in ministr. predsednik Daladier (na levi), ko sta bila v Londonu.

Čitatelji

V teh dneh, ko živi ves svet kot na žrelu ognjenika; ko nagli in blazni potek dogodkov in neprestano izmenjavanje raznih pozorišč in skoraj nenehno poročanje raznih vesti primora poklicne ljudi, da oddajajo sporočila še po radiu, je postal časopis najvažnejši v našem življenju. Ko se ženemo za resničnostjo dogodkov minule ure, nam nudi časopis nekakšno oporo. Ne glas poročevalca v radiu in ne skrivnostno prišepetavanje nergačev in vsevednežev, marveč s samo tiskano besedo nam more na kak način nakazati, kje da smo.

Na tisoče ljudi drži časopis v rokah. In kakor maska dogodkov ni še dvignjena in kakor ne moremo v temi ničesar razločiti in zadobimo pomirjenje le v sebi in v zaupanju v stvar pravičnosti, tako neznano skrito je obličje čitatelja časopisa. Ne moreš ga videti. V tramvajih opaziš le sklonjene glave. Mirne roke držijo pravkar tiskan, sušec papir. Nobenega drugega giba ni. Toda v srcih in glavah udarja sporočilo minule ure in se zdaj zaupanje in zdaj obup z isto težo uležeta na duše ljudi.

Nič več ne vidimo v daljo. Dalja — to je že prihodnja polovica ure. Dalja je že veliki napis v listu, je že beseda razprodajalca časopisov. Brž si kupimo najnovejšo izdajo in beremo, beremo... Zdjaj so glave še sklonjene. Šele ko smo nehali čitati, se bo izkazalo, ali nam bodo pogledi segali v bolj daljno bodočnost kot zdaj. A do nadaljnega je ta bodočnost za nas prihodnja časopisna izdaja.

Roman Emila Zolaja, »Človeška žival«, filma v Parizu režiser Jean Renoir po naročilu nekoga levičarskega filmskega koncerna. Film bo izrazilo propagandno-revolucionarno delo in ga resna kritika že vnaprej odklanja.

Prebivalstvo Londona se je v zadnjih dneh opremilo s plinskimi maskami.

60.000 ton bencina gori.

Velikanski steber dima je naznanil, da je padla bomba v bencinsko skladišče v Barceloni in da je bilo uničenih 60.000 ton bencina, ki je bil pripravljen za letala rdečih španskih letalcev.

Nagrobniki prepovedani

Ljudski komisar za obče zadeve je poslal pokopališkim upravam v Moskvi razglas, ki prepoveduje postavljanje vsakršnih versko pomembnih nagrobnih spomenikov. Na sovjetskoruskih pokopališčih smejo stati samo taki nagrobniki, ki imajo znak srpa in kladiva ali pa sovjetsko zvezdo. Verski obredi na grobovih so bili pa že prej prepovedani.

Kaj sodite o meščanski šoli?

Pretekli mesec je uredništvo »Slovenca« razposlalo nekaterim znanim šolnikom vprašanje, kaj sodijo o sedanjih meščanskih šolah, zoper katero je od strani javnosti vedno večje nasprotovanje. Naše uredništvo je s tem hotelo začeti anketo, ki naj bi obravnavala za Slovence silno važno stvar. Do danes smo dobili že precej odgovorov, katere sočlenjamo danes prinašati. Obenem pa prosimo še tiste, ki še niso odgovorili, naj nam pošljejo svoje mnenje.

Vseučiliški profesor dr. Karl Ozvald:

I.

MEŠČANSKA ŠOLA.

Gospod urednik! Radi bi, da Vam odgovorim na tehle nekaj vprašanj: Kako sodijo o pomenu sedanje meščanske šole? Ali primerno pripravljajo dečka in deklica za »meščanske poklice« (za trgovino, obrt, industrijo) in pa za racionalno obliko kmetijstva? Ali je potrebna reforma in kakšna?

Pravilen odgovor na ta precej globoko segajoča vprašanja ne leži kar na dlani in bo treba zanj točneje premisliti tole! Kakor menda vse, kar je v zvezi z živim človekom (rodovina, gospodarstvo, sožitje človeka s človekom), se tudi šola današnji dan nahaja v — »krizi«. V hudi krizi, ki mora kot vsaka vrsta hujše krize računati z dvema možnostima: da se v danih okoliščinah najde pot k novemu življenju ali pa da kritično stanje počasi preide v hiranje in propast. O ljudski šoli slišimo, da bi jo trebalo do tal preurediti in življenju približati. Gimnazija da je vseskozi jalova: profesorjem in profesoricam v glavnem le predavalnica in redovalnica, učencem preveč za ugodno konjunkturo in staršem borza, kjer se v drugi polovici poletnega semestra največ vrši moledovanje za potni list v »višji« razred. Poklicne in strokovne šole so še vedno preveč — »šole«. A meščanski šoli gre vsaj z nekaterih strani kar za kožo, ter že prihajajo celo z vprašanjem, ali ima pravico — do življenja.

Kulturna zgodovina uči, da je šola vsekdar tedaj nastajala, ko se tu ali tam načrtno (sistematično) uredi in po stvarnih vidikih oblikuje množina takih misli, ki se sučejo okrog ene osrednje osi. Tako so vzniknile samostanske šole v prvih stoletjih srednjega veka, tako nekaj pozneje humanistična gimnazija in podobno tudi univerza, trgovske, umetnostne šole itd. Kaj pa meščanska šola? Ali ni peto kolo pri vozu, to je brez pravega delokroga, ako res že njene posestnice: ljudska, srednja, poklicna ali strokovna, visoka šola itd. mladino naroda dovolj pripravljajo na njen bodoči vsak dan? Glejmo!

Vse šolstvo, kar ga sedaj premorejo kulturne države, je do kulturnega življenja v dvojnem odnosu. So šole, ki življenju strežejo s tem, da človeku dajejo »osnovno« obrazbo, a poleg njih so še druge, v katerih dobiva »poklicno« ali »strokovno«, ki mu je prav tako potrebna. Na bolj elementaren ali začetniški način daja mladini osnovno obrazbo v otroških letih ljudska, pozneje pa srednja šola, in sicer v znanstvenem, duhu. Ljudska šola izboljšuje učenca sposobnosti telesa in duha tako, da si bo, ko jo konča, po predurku izbral primeren poklic ter se i sicer s pridom aktivno udeleževal kulturnega življenja. In podobno, samo da globlje in pa intenzivneje, uvajajo i srednja šola mladoletnika in mladoletnico k razumevanju kulturnega življenja v vseh glavnih oblikah (gospodarstvo in tehnika, znanost, umetnost, politika, socialnost, vesrtvo) ter jima vzbujajo tudi veselje do njega. Osnovna obrazba hodi torej pred življenjem ter je v jedru priprava na strokovno ali poklicno obrazbo, ki jo zahtevajo nujne potrebe v javnem življenju naroda. A »strokovno« ali »poklicno« obrazbo, ki dopolnjuje življenje ter mu neločljivo koraka ob strani, mladi rod zajema iz strokovnih in poklicnih šol, odkoder črpa (teoretično) strokovno znanje in (praktično) poklicno zmogljivost.

Po ljudskih šolah v enem razredu uči en učitelj; izjema je le verstvo in včasih večšine (petje, telovadba). V meščanski šoli pa učijo razne »predmete« ali predmetne skupine posebni strokovniki učitelji in učiteljice s posebno »strokovno« obrazbo, ki so si jo pridobili v dveletnem tečaju višje pedagoške šole v Beogradu ali v Zagrebu (deloma tudi ob fakultetnem študiju pedagoške skupine na filozofski fakulteti). Najbrž odtod prihaja, da velja nekaterim ljudem meščanska šola isto, kar nižji razredi srednje šole, ali pa isto, kar strokovna oz. poklicna šola. A v resnici meščanska šola ni ne eno ne drugo, ampak je — »svojevrsni tipus šole«, ki se ne krije po svojih ciljih in poteh z nobenim drugim.

Prava naloga meščanske šole je iz vsega početka (že več ko sto let torej) v tem, da dečko in dekle v njej dobivata zaokroženo praktično znanje ter se jima vzbujata smisel in veselje in sposobnost za udeleževanje v »meščanskih« poklicih (obrt, industrija, trgovina, upravni posli po nižjih uradih) in v novejšem času tudi za umnejši pravec kmetijstva. Ali skratka: cilj meščanske šole je »osnovna« obrazba fantičev in dekličev. Pa ne tista elementarna oblika osnovne obrazbe, ki bi jo naj ves narod zajemal iz ljudske šole (demopedija), in tudi ne ona, ki jo odbranim poedincem v znanstvenem duhu nudi srednja šola (aristopedija) in ki, ob danih pogojih kajpa, sadove obroditi le tedaj, ako si z uspehom dovrši na pr. gimnazijo od tal do vrha, ne samo z »malo maturac«. Meščanski šoli je, ali bolje rečeno, bi naj bila poverjena skrb za tisto »srednjo« mero osnovne obrazbe, ki je kot ribi voda nujno potrebna za plodno delo v pravkar omenjenih poklicih ter je ne more dati za kaj takega prenikati standard ljudske šole in tudi ne višja, drugače usmerjena obrazba srednje šole.

Pa še naslednjih dejstev ne smemo prezirati! Meščanska šola ne obrazuje mladega človeka strokovno ali poklicno, kakor recimo kmetijska ali graverska šola, temveč mu skrbi ali bi mu naj skrbela za kaj višjo (»srednjo«) mero osnovne obrazbe. Toda »osnovna« obrazba meščanske šole bodi tako naravnana, da bo dečka in dekle usposabljala za razumevanje takih življenjskih položajev, ko se kdo tako ali tako udeležuje z roko in hkrati z glavo. In usmerjenost k praktičnemu ritmu življenja bi kajpa meščanski šoli velevala, da v učni načrt ne sprejme takih snovi, ki jih učenec ne bi mogel v življenju dejansko porabiti. Zato pa bi s pravim duhom zadojena meščanska šola svojim absolventom in absolventkam bila zelo dobrodošel most do raznoterih, zgoraj le na veliko naštetih poklicev. S to svojo funkcijo bi z ene strani razbremenjevala srednjo šolo takih učencev,

ki jim je samo do tega, da si pridobijo »srednjo« zrelost duha; z druge strani pa bi dajala sposobnim fantom in dekletom možnost, da se v izbranim poklicu glede na svojo zmogljivost dvignejo čim višje. (Gl. Lexikon der Pädagogik der Gegenwart, značilno »mittleres Schulwesen«.)

Ali bo naša meščanska šola v doglednem času res narodovemu naraščaju trden most do strokovne in poklicne obrazbe ter s tem prevažen regulator življenja ali ne, zavisi največ od vprašanja, koliko bo premogla pravih učiteljev. Zato, ker je vsaka šola toliko vredna, kolikor učitelji in učiteljice, ki v njej učijo. Saj je obrazovanje bodočih obrazovalec mladine morda najvažnejši izmed vseh pedagoških problemov.

Kolektivna pogodba s celjskimi krojači podpisana

Celje, 30. septembra.

Zadnje mesece opažamo, da so se delavske organizacije z vsilo lotile socialnega vprašanja svojih članov in začela pogajanja in sklepanje kolektivne pogodbe, ki naj bi uravnovesile pravilno razmerje med delavci in delodajalci. Tako so bile letos podpisane že tri kolektivne pogodbe za črko-sobo pleskarje, peke in mizarje, danes ob 11 pa je bila podpisana že četrta kolektivna pogodba med celjskimi krojaškimi mojstri in krojaškimi pomočniki.

Prva obravnava, ki je bila v četrtek v preteklem tednu, ni uspela in se je morala nadaljevati snoči, ko se je uspešno zaključila. Obravnava je vodil magistratni komisar g. Koren Viljem, udeležili pa so se je tudi policijski komisar g. Velkavrh Ivan, predsednik Zdrženja krojačev v Celju g. Uršič Anton, predsednik eksekutive Zdrženja dravske banovine g. Selšek Karel, več celjskih krojaških mojstrov in 3 krojaški pomočniki kot zastopniki in ob-

Meščanskošolski učitelj je bojda dejal, da se šolanje mladega rodu v klopi meščanske šole vrši preveč — »tovarniški«. Rekel bi, da je otroka poklical s pravim imenom. Kajti povsem zmehanizirani obrat, ki ga dandanašnji očetujejo vse šole od najnižje do najvišjih, je pravi greh zoper duha, ki se v kulturnem življenju naroda ne more opustiti. In tako je tudi meščanska šola s te plati potrebna temeljite reforme. Sodim pa, da je samo ena pot do nje: tako obrazovanje bodočega obrazovalec meščanskošolske mladine, da se mu bo sleherno dejanje in nehanje rodilo iz živga vprašanja: kaj je smisel mojemu početju in pa kako ga najbolje izvršim? Kajpa i tukaj ne bo moglo pogaziti globokih besed, da je mnogo poklicanih, a malo — izvoljenih.

ratni zaupniki. Delodajalci so predložili poseben osnutek, pri katerem so vztrajali, vendar pa so pokazali veliko razumevanja. Razvil se je tudi daljši pogovor, vendar so delodajalci vztrajali pri svojem vloženem osnutku in po udarili, da mimo tega osnutka ne morejo več, dokler niso obratni zaupniki sprejeli v celoti osnutka kolektivne pogodbe.

Delovni čas bo trajal v obrtnih delavnicah 10 ur dnevno, odnosno 60 ur tedensko. V industrijskih delavnicah 8 ur dnevno, odnosno 48 ur tedensko. Za čezurno delo bodo podjetja plačevala zakoniti prebitki 50%, v nočnem času 100% na normalno plačo. Delo ob praznikih in nedeljah se plača 50% na normalno plačo. V vsaki konfekcijski obratovavnici se priznajo vse kategorije izpeljav dela, označene v konfekcijskem ceniku: I. razred: za veliko delo 5.50 din, za malo 5, za delo v roki 3.50; II. razred: za veliko delo 5 din, za malo 4.50, ročno delo 3.50; III. razred: za veliko delo 4.50 din, za malo delo 4 din. Po uspešno končani učni dobi prejme samostojni delavec 75% normalne minimalne meze kvalificiranega delavca iste kategorije dela do popolne izobrazbe za dobo treh mesecev po izučitvi, nakar se uvrsti v mejzni razred. Vsak pomočnik se sprejme na poizkušnjo največ 14 dni, nato pa se uvrsti v primerni mejzni razred. Obratni zaupniki se priznavajo v delavnicah nad 3, do 10 zaupniki. Obe stranki sta se obvezali, da se bosta medsebojno podpirali pri zatiranju šušmarstva, in izjavili, da ne bosta štiti svojih članov, proti katerim bi se morale zaradi šušmarstva izvajati posledice. Preosnova mezd brez prehodnih pogajanj ali med časom pogajanj je nedopustna.

Ta kolektivna pogodba ima obvezno moč in je sklenjena za dobo 6 mesecev. Pogodbo je mogoče odpovedati en mesec pred njenim potekom. Ako se v tem roku ne odpove, se pogodba avtomatično podaljša za nadaljnjo dobo 6 mesecev. Izvoljenih je bilo tudi več obratnih zaupnikov.

Pogodba je bila podpisana danes ob pol 12 dopoldne na mestnem županstvu.

Kako se vadijo naši jadranski letalci

Če pogledamo delo naših letalcev, moramo priznati veliko požrtvovalnost in velik idealizem. To velja največ za majhne skupine jadrancev, ki so si sami zbrali sredstva in zgradili letala. Pomislimo tudi na to, koliko truda je treba še potem, ko je aparat že na terenu, preden se izloži letalci. Vedeti moramo, da mora šteti skupina za polet vsaj osem do deset članov. Vsi ti se pri letanju vrstijo. V letanju se vadijo ponavadi na kakem pobočju. Aparat se dvigne v zrak s pomočjo dolge gumijaste vrvi. Vrv vleče »startno moštvo«, ki sestoji iz 6 do 8 ljudi, poleg tega mora biti še eden, ki o pravem času spusti letalo, ki je na repu pripeto. Dokler so vsi letalci začetniki, ki delajo samo majhne skoke, pridejo še dosti hitro na vrsto. Bolj nerodno je pa pozneje, ko postanejo poleti daljši. Startna točka se tedaj pomakne višje v hrib. In ko odplava eden izmed pilotov v dolino, morajo njegovi tovariši za njim, da prinesejo letalo nazaj in ga pripravijo za nov start. Tedaj se porabi večina časa za to, da vlačijo letalo nazaj v hrib. Nošnja letala je tudi sama po sebi dosti naporna, če pomislimo, da tehta jadrarno letalo okoli 120 kg.

Na Blokah so si letos v jadranski šoli Aerokluba pomagali s konjem, ki jim je vlekel letalo v hrib. Mariborčani pa so imeli kar svoj avto, ki so mu sneli zadnje kolo, namesto kolesa pa montirali poseben boben, na katerem je bila navita jeklena vrv. Letalo so potem vlekli v hrib tako, da so ga pripeli na vrv, ki jo je avtomobil navijal.

JUGOSLOVANSKA TISKARNA REG. Z. LJUBLJANA, Kopitarjeva 6

Prospekte, ilustracije, vabila, razglednice, diplome, letake, plakate, tiskovine za tujsko propagando, za urade, obrt in trgovino ter vse ostale tiskovine, bodisi v eno- ali

večbarvnem tisku, izvršene v knjigotisku, litografiji ali bakrotisku dobavlja v okusni opremi. — Izvršuje vse za ilustriranje tiskovin potrebne osnutke, predloge in kliseje

REVije • BROŠURE • TOČNA DOBAVA • POVOLJNE CENE • KNJIGE • ČASOPISI

Ise von Staeh:

Poslanci iz Voghere

Kulturno zgodovinski roman iz protestantske dobe. Poslovenil Fr. Omerza.

'Ali si ne upate vi, oče, prerokovati, da bo poslan Bog namesto svetih pastirjev neumne osle za pridigarje občin, ki izrabljajo že dvajset let krščansko prostost za vse razbrzdanosti poganov? Glejte, taka prerokba se je na mnogih krajih v Nemčiji uresničila.'

'Ti se norčuješ, Giorgio,' pravi prior, »jaz pa vidim pred seboj Benjaminov blede obraz.« »Nato je gospa Katra,« nadaljuje Giorgio, »opomnila goste, naj ne pripovedujejo vprhi Lutra kakega novega škandala iz dobre lutske družine, ampak naj rajši poskrbe za smešen komadek iz — pri tem se je obrnila k nama z nedolžnim »dovoljenjem« — kakega samostana ali škofijske palače, da se razvedri žalostna duša. Tedaj povzdigne glas Anton Lauterbach in pravi:

'Jaz bi lahko postregel z veselo dogodobjem, ki mi jo je zašepetal opoldne dobro razigran dr. Severus. Teško, da bi razlalil navzočo dominikanca, ker udarja po minoritih, ki niso vedno ohranili prijateljstva njihovih ustanoviteljev, ampak se prav radi zabavajo eni nad slabostmi drugih.'

Sprejela sva to namigavanje, ne da bi morda soglašala, in Lauterbach je pripovedoval:

'Nekdo je prišel kralj Ferdinand v samostan bosopetcev, kjer je našel njegov tajnik te črke veliko in krasno napisane na steni:

M-N-M-G-M-M-M-M

Tajnik je premišljeval nekaj časa njih smisel. Kralj Ferdinand mu je pa ukazal, naj jih razloži brez nevarnosti za njegovo telo in življenje. Tajnik je rekel: Ne zamerite, Veličanstvo, črke pomenijo: Mentitur (laže) Nausea.

Pri imenu dunajskega škofa se je kralju gro-

zeče nagubanjilo čelo, vendar je velel tajniku, naj nadaljuje, ko je kazal na prihodnje črke:

Mentitur Gallus,

pravi tresoč se tajnik, ker dvornega pridigarja Galla Ferdinanda zelo ceni in spoštuje. Ker je pa dal kralj besedo, je smel tajnik hitro končati z razlago:

'Mentuntur Majores, Minores, Minorarii' (lažejo večji, manjši, najmanjši).

Iz okvira vrat zadoni srčen smeh. Martin Luter je od tu poslušal pripoved in ni skoparil s priznanjem.

Ko sem ga videl pred seboj v gospodarski časti in prijaznosti, nisem čutil v srcu tiste sovračne ostrine kot takrat, ko sem ga zadnjič opazoval v zgodnjem jutru.

Margareta je peljala Benjaminu in mene predenj. Izrekel nama je dobrodoščilo in vprašal, če sva dobro potovala, in naju prisilil nazaj k mizi, kjer je sedel med njim in nama samo Filip Melanthon. Ko je izpolnil naslanjač čisto do roba, se je obrnil k Lauterbachu in rekel:

'Anton, v mojem žolču se je ustalil zadnji kosček menih, ki je še v meni; zato nastopa kot maščevalec, če se moram smejati zaradi Majores, Minores in Minorarii, in me ščiplje, dokler me ne mine smeh.'

Pri tem se je držal za stran, kjer mu je pač kamen povzročal hude bolečine. Malo pozneje so prišle na vrsto jedi. Gospodar in gostje so se enkrat vstali. Luter je sklenil roke nad prsi, pogledal v nebo in bolj zaklical kot molil: 'Pridi Gospod Jezus, bodi naš gost in blagoslovi, kar si naklonil!' Zapazil sem, da se jih je od starejših že več pokrižalo, študenti so bili pa vzvišeni nad tako pobožno navado in so bili zopet prvi na sedežih.

Gospod, pokazalo se je, da je razjasnil Lauterbach z dogodobjem o menihih le za kratek čas Lutrovo mrko razpoloženje. Začel je z vzdihovanjem požirati sake kose in naju temno vprašal, če sva srečala mnogo nepoštovanja na poti skozi Turingijo. 'Da, mnogo,' sem dejal. Nato je trdo

prijemal nemško ljudstvo, ki mu je dal Bog čisti nauk, pa ga bo zaradi njegove zlobe gotovo kmalu zavrgel in si zbudil preroka med Francozi ali Poljaki. Nemci bodo morali potem sprejemati ljubo božjo besedo v tujem jeziku, ker je nočejo zdaj razumeti v svojem.

'Mnogovrstni so preroki,' sem ugovarjal, 'nemški in italijanski; kdor prav uči in sveto živi, tega naj poslušajo narodi.'

Luter me je nezaupno pogledal, kot bi se nedanoma spomnil moje obleke, in rekel:

'Ni majhna milost božja, da daje svojo besedo tudi po lopovih in brezbožnikih — celo bolj nevarno je, če jo daje po svetih ljudeh, da neumneži potem padejo in se bolj drže svetosti človekove kot božje besede. S tem se daje večja čast človeku kot Bogu in njegovi besedi; te nevarnosti pa ni, če pridiguje Juda, Kajfa in Herod.'

Benjamin je gledal najinega gostitelja s prestrašenimi in strmečimi očmi in že sem mislil, da mu bo zaradi začudenja zastala beseda v grlu, vendar je pogumno rekel:

'Gospod doktor, naš učni sveto pismo, da spoznamo vsako rastlino po njenih sadovih, in res nam ne more nobena gniti ali suha trta pridigati sladkosti dobrega grozja. Naš razum bi mu lahko očital laž.'

Pri besedi 'razum' je iztegnil Luter obe roki od sebe v obrambo, kot bi bilo treba odpoditi peklensko pošast od njegove krščanske duše.

'Ratio' (pamet, razum), je vzklilnil, lepa vlačuga, ki ji moramo vreči gnoja v obraz, da postane grda, naj se pobere v svojo skrivno luknjo!

Če vam pripovedujem, moj oče, da ne preganja Martin Luter na božji zemlji nič tako zagriženo razen papeža in druge redovne objube kakor razum, ne smete zaradi tega misliti, da se se vsega izročil islam, ki vladajo v nerazumni naravi, vendar je slepo prežet z nekaterimi božji skrivnostmi, ki presegajo razum. Ker hoče onostranski in tostranski svet hkrati združiti, bruh iz ust čutne in brezčutne stvari v divji me-

šaniel. Če vas za trenutek zapeljuje skušnjava, da bi spoštovali tega moža, ko dokazuje, ne v mistični zamaknenosti, ampak v svetlem, ali že hočete, otročnem zaupanju: Bog prebiva v tem telesu — se boste po enem dirljaju zgrozili nad sramoteni, ki jih bruha zverinska kreatura, ki jo je Zveličar zapustil in zavrgel. In kaj so posledice? Nesrečno preprosto ljudstvo, ki mu je osutil razen kreposti dobrih del tudi malo razuma, si razlaga visoki nebeski nauk o uliti milosti in pravičnosti samo po svoji nasladi in poželjivosti.

'Ni treba mi, tak pravi svet, da s Kristom bi trpel, na križ je zame bil pripet, na kredo pij vesel!'

Gospod, to v resnici vrše, vrše pa na surov in barbarski način. V molčehi samoti samostanske celice poveja bridko resnico, da svetliniki naše rimske cerkve, ki bi morali nam vsem svetiti, čisto težko prestopijo krepost krščanske združnosti, nikoli pa niso čistega nauka zaradi razkošnosti spremenili, pač pa so ga storili dostojnega za človeka. Dovolili so vsem lepim umetnostim in svobodnim znanostim, da razveseljujejo duha in povzdignejo tudi čute v milnejše ozračje kakor nebrzdana pohotnost.

Nad Wittenbergom, moj oče, leži tako gosta tema, da bi jo lahko rezal z nož. Hrepenenje po čednosti je papeška ostudnost, brezbožna ljubezen do dobrih del, razum je vlačuga, duševno delo zasmeh, znanost nezapamet proti božjemu razodetju, kljub takim naukom se Martin čudi, da so predavalnice prazne in gostilne polne, pridigarji za ničevani in cerkve zanemarjene. Ljudi bi vam pripovedoval stvarke, gospod, da vam začne srce v telesu krvaveti zaradi žalosti in strahu za vse vršičke, cvete in sadove človeškega duha. Bati se je, da vse to požre besna pošast, ki se imenuje v Nemčiji reformacija in apostolski čas. Naj spremilja Bog nemški narod iz te zmede zopet na bolj ravno cesto.

NEGA LEPOTE

Šminkati se
treba znati!

Ali ni to največja umetnost žene? Predvsem je treba znati izbirati šminke. V presenetljivi izbiri šminke PASTEL boste našli, milostliva gospa, ono nianso, ki zares odgovarja Vaši polti. Svetle, nežne in baržunaste šminke FARDES PASTEL Vas bodo navdušile.

FARDES
PASTELBOURJOIS
Parfumeur - Paris

št. 1035

Razpis

Občina Sv. Katarina nad Tržičem razpisuje pragmatično mesto

občinskega tajnika

Šolska izobrazba: 4 razredi srednje ali nje enake strokovne šole.

Prošnje, pravilno kolkovane in opremljene v smislu uredbe o občinskih uslužbencih, je vložiti v roku 30 dni po objavi tega razpisa pri podpisani občini.

Uprava občine Sv. Katarina nad Tržičem,
dne 27. septembra 1938.

Mundlos šivalni stroji

odlične kakovosti, po zmerni ceni, dobite pri:
Kleindienst & Posch, Maribor, Aleksandrova c. 44

Razpis

Pri občini Trebnje na Dolenjskem se razpisuje pragmatično mesto

tajnika

ki mora imeti srednješolsko izobrazbo s končnim izpitom, oziroma predpisanim spregledom, pa znanjem potrebne prakse.

Pravilno opremljene prošnje se morajo vložiti v roku 30 dni po objavi tega razpisa v »Službenem listu dravske banovine« pri tej občini.

Uprava občine Trebnje,
dne 29. sept. 1938.

Zvezke, beležke, mape, radirke,
svinčnike, špičala, navadna in
nalivna peresa, šolske torbe in
nahrbtnike, risalno orodje, sploh
vse za šolo

Kupite najceneje v trgovini

H. Ničman, Ljubljana
Kopitarjeva ulica 2, telefon 40-01

Nad vse žalostnega srca naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je Vsemogočnemu dopadlo poklicati k Sebi našega preljubljenega soproga, prebлага očeta, brata, strica in svaka, gospoda

ADOLFA MILLNERJA

mestnega gradbenega delovodjo v pokoju in hišnega posestnika, ki je danes, dne 30. septembra, po dolgi in mučni bolezni v starosti 64 let, previden s svetimi zakramenti za umirajočega, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb predragega rankega bo v nedeljo, dne 2. oktobra, iz mrtvašnice na mestno pokopališče na Pobrežju.

Sveta maša zadušnica se bo brala v torek, dne 4. oktobra, ob 7 zjutraj v Magdalenski župni cerkvi.

Pobrežje pri Mariboru, Ljubljana, St. Weit an der Glann (Kärnten), St. Lorenzen bei Knittelfeld, dne 30. septembra 1938.

Paulina Millner, soproga; Franc, sin,
in ostalo sorodstvo.

Iz najboljšega
trpežnega lodna

nudi jesenske športne damske in moške
plašče od 240 din naprej — iste fan-
tovske in dekliške od 150 din naprej

F. I. GORICAR, Ljubljana, Sv. Petra cesta 29

Enodružinska vila

s 7 sobami, centralno kurjavo, vsem komfortom
in vrtom v božjarskem okraju se vsled prese-
livne ugodno proda. — Naslov pove ALOMA COM-
PANY, d. z. o. z., Ljubljana, Aleksandrova cesta 2/I.

Mali oglasi

V malih oglaših velja vsaka beseda 1 din: ženitovanjski
oglas 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo
dvajsetkrat. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. Mali
oglas se plačuje takoj pri naročilu. Pri oglaših
reklamnega značaja se računa enokolonjska, 3 mm visoka
piktna vrstica po 3 din. Za pisane odgovore glede
malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Dekle z dežele

želi službo. Sli bi v po-
moč gospodinj. Jeretina
Rezika, Lokavec, Rimske
toplice. (a)

Prodajalka

zanesljiva in poštena —
išče mesto v trgovini z
meš. blagom. Vajena tudi
gospodinjstva. Naslov v
upravi »Slov.« pod 15388

Službo dobe

Pekovski pomočnik

mlad, pošten — se takoj
sprejme. — Predstaviti se
osebno. Prestert A., Ra-
dovljica 2. (b)

Mesto restavraterja

se odda v večjem leto-
viščarskem mestu Slove-
nije. Informacije pri Jo-
sipini Lobe, Slovenj Gra-
dec. (b)

Trgovskega pomočnika

prvovrstno, samostojno
moč v manufakturi in
speceriji, sprejemem. Po-
nudbe s sliko, prepisi
spricval in navedbo re-
ferenc upravi »Slovenca«
pod zn. »Manufaktura«
št. 15.460. (b)

Gospodično

popolnoma zdravo, resno,
z dobrim znanjem nem-
ščine, iščem k trem otro-
kom v starosti od 5—8
let kot vzgojiteljico. Po-
nudbe upravi »Slovenca«
v Celju pod »Takojšen
nastop« 15.472. (b)

Vajenci

16 letno dekle

se želi izučiti v trgovini.
Stanovanje in hrano v
hiši. — Naslov v upravi
»Slovenca« pod 15.127. v

Pouk

Strojepisni pouk

Večerni tečaj od 6—9
zvečer. Pouk tudi po dik-
tatu. Vpisovanje dnevno.
Pričetek pouka 4. okto-
bra. Christofor zavod -
Domobranska 15. (u)

Nemščino in esperanto

poučuje pismenim potom
po najnižji ceni Jezikov-
na dopisna šola na Jese-
nicah (Gorenjsko). — Pri-
jave se sprejemajo do
15. oktobra 1938. Zahte-
vajte prospekt in prilo-
žite znamko za odgovor.

Kam pa kam?

Restavracija pri Šestici

Danes v soboto in jutri
v nedeljo domače kloba-
se, krvavice in pečenice.
Izborna štajerska in do-
lenjska vina. Se pripo-
roča A. Izlaker. (r)

Kupimo

Gobe na slanci

in prečna jabolka - nu-
dite takoj trdki Artur
Nachbar, Rače. (k)

Denar

Iščem posojilo 6000 din
za uslugo dam brezplačno
stanovanje za 6 let,
ko bom izplačal tudi dolg.
Ponudbe upravi »Slov.«
pod »6000 din« 15.476. d

BANČNO-KOM. ZAVOD

Maribor, Aleksandrova 40
kupi takoj in plača
najbolje

HRANILNE KNJIZICE

bank in hranilnic

VREDNOSTNE PAPIRJE

3% obveznice, bone in
srečke, deince itd.

VALUTE VSEH DRŽAV

PRODAJA SREČK

državne razr. loterije

Posedstva

Pritlično hišo

v dobrem stanju ugodno
prodam. — Pripravna za
upokojenca, v bližini rir-
ne cerkve. Naslov v upr.
»Slovenca« pod 15.477. p

Varno

naložite svoj denar, če
kupite stavbne parcele
pod ugodnimi pogoji. —
Pojasnila: Vižmarje 59.

Velika trgovska hiša

dvonadstropna, v sredini
mesta Celja, z velikimi
skladišči, napredaj. Ugo-
dna naložitev kapitala. —
Ponudbe poslati upravi
»Slovenca« v Celju pod
št. 15.471. (p)

Državna razredna loterija

Ker je spremenjeni loterijski načrt tudi v preteklem 36. kolu s svo-
jimi zanimivimi spremembami naletel na veliko odobravanje pri kupovalcih
srečk, tako da so bile skoro vse srečke, ki so jih vzeli pooblaščenim proda-
jalci in njihovi podprodajalci prodane, je Državna razredna loterija isti načrt
obdržala tudi za nastopajočo 37. skupino srečk.

Srečke I. razreda 37. kola so pripravljene ter postavljene na prodaj
13. septembra t. l. v 100.000 izvodih celih srečk, ki bodo žrebane:

I. razred: 12. oktobra 1938

II. " 10. novembra 1938

III. " 9. decembra 1938

VI. " 13. januarja 1939

V. " od 11. do zaključno 22. febr.

v Beogradu in od 27. febr. do zaključno 9. marca 1939
v Sarajevu.

Cena srečk za vsak razred je sledeča:

cela srečka din 200⁻, polovična din 100⁻, četrtinska din 50⁻.

Skupna vrednost dobitkov je

din 64,991.000⁻

V tej skupini je 8 premij, in sicer: 1 za din 2.000.000⁻, 1 za
din 1.000.000⁻, 3 po din 500.000⁻, 1 za din 400.000⁻ in 2 po din 300.000⁻.

Poleg teh premij je tudi veliko število dobitkov po din 200.000⁻,
100.000⁻, 80.000⁻, 60.000⁻, 50.000⁻, 40.000⁻, 35.000⁻, 30.000⁻, 25.000⁻,
20.000⁻, 15.000⁻, 12.000⁻, 10.000⁻, itd.

V najsrečnejšem slučaju z spajanjem premij in dobitkov v V. razredu
je mogoče zadeti z eno samo srečko

din 3,200.000⁻

Za izplačilo dobitkov jamči država Kraljevina Jugoslavija.
Srečke je mogoče dobiti pri pooblaščenih prodajalcih in njihovih pod-
prodajalcih srečk, ki so po vseh večjih krajih.

Podrobnejša navodila z loterijskim načrtom in »Občimi pravili« se na
zahtevo dobe brezplačno pri vseh pooblaščenih prodajalcih srečk.

S kupovanjem srečk Državne razredne loterije vsakdo poleg osebne
koristi, ki jo lahko ima, pomaga narodnemu gospodarstvu, obrti, industriji
invalidom, ker se čisti dobiček od prodaje srečk razdeli sorazmerno v ome-
njene namene.

Prodamo

Stare knjige

prodam. Ponudbe upravi
»Slovenca« pod »2000« —
s 15.415. (l)

Dežne plašče, obleke,

perilo itd. si nabavite
najboljše in najcenejše
pri Presker, Sv. Petra
cesta 14. (l)

Holandski gomolji

hijacinte, tulpe itd. prav-
kar prispeli. — Dominik
Bezenšek, trgovina s se-
meri, Ljubljana, palača
Ljudske posojilnice. (l)

KOLESA

najnoviji letošnji modeli
v največji izbiri napredaj
po neverjetno nizkih
cenah

Nova trgovina

Ljubljana - Tyrševa cesta 36
(nasproti Gospodarske zveze)

Gostilna

zaradi preobremenitve za
15.000 din napredaj. —
Vprašati: Kraljice Mari-
je ulica 23, M. Javornik,
Zagreb.

Patent »Kraljica peč«

ki se naloži le enkrat
dnevno, potem pa gori
ves dan, se dobi v vseh
velikostih pri A. Semenč
in drug. Ljubljana, Mi-
klošičeva cesta 15, telef.
št. 48-67. (l)

Stanovanja

ISČEJO:

Stanovanje

enosobno, event. tudi s
kabineto, išče samski
uradnik. Naslov v upravi
»Slovenca« pod 15.481. c

Dijaki

Dijak

se sprejme na stanovanje
z zajtrkom. Naslov pove
upravi »Slovenca« pod
št. 15.385. (D)

POHIŠTVO!

E. ZELENKA

tovarna pohištva, tapetništvo in vse stanovanjske opreme
MARIBOR, Ulica 10. okt. 5

**Kupujte svoje potrebščine
pri naših inserentih!**

Vzajemna posojilnica

r. z. z. o. z.

v Ljubljani, Miklošičeva cesta 7

poleg hotela Union

nudi za vse vloge popolno varnost in obrestuje nove
vloge po 4% do 5% po dogovoru.

Nove vloge vsak čas razpoložljive.

Poslužite se varčevalnega krožka! Zahtevajte prospekt!

Posojilnica daje kratkoročna posojila.

Vsem znancem in prijateljem naznanjamo žalostno vest, da je
po dolgi in mučni bolezni, previden s tolažili svete vere, umrl ljub-
ljeni in dragi soprog, oče, brat, pastork, svak, stric, gospod

Janko Hrast

drž. podšumar v pokoju

Pogreb bo v nedeljo, dne 2. t. m., ob 4 popoldne iz mrtvašnice
splošne bolnišnice na pokopališče šv. Križu.

Gradac, Ljubljana, 30. septembra 1938.

Žalujoča družina in sorodniki.